

Acăsta făia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 florini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Foi'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domii co-
lectori.

Nr. 17 si 18.

Brasovu 15. Septembre 1874.

Anulu VII.

S u m a r i u : Procesu verbale. — Raportul secret. II. despre activitatea comitetului asoc. trans. pre 187²/₃ si 187³/₄. — Raportul bibliotecariului asoc. trans. pro 187²/₃ si 187³/₄. — Relatiunile proprietatiei de pamant in Transilvani'a. — Lupt'a pentru dreptu. (Continuare.) — Epilogu la documentele historice publicate pâna acumu. — Lege pentru regularea proprietatilor statului dein Basarabi'a ocupate de locuitorii colonisti si domenieni. — Persecutiunea limbei romanesci de către clerulu grecescu. — Speciile de struguri ce se gasesc in viile dein Prahova. — Societatea academică romana. — Publicarea banilor incursi. — Dare de séma. — Bibliografia.

Nr. 196—1874.

Procesu verbale

suscepitu in siedinti'a I. a adunarei generali anuali, tienute de asoc. trans. pentru literatur'a rom. si cultur'a poporului rom. in opidulu Dev'a la 10. Aug. 1874 in biseric'a romana gr. or.

I. Desu de diminétia celebranduse cultulu divinu spre a se cere benecuventarea ceriului preste lucrările asociatiunei, niembrii, conformu programei alaturate, la 9 óre antemeridiane se adunara in loculu memoratu si prin un'a deputatiune alésa invitara pre Esc. Sa br. Lad. Vas. Poppp, presiedintele asociatiunei, la siedinti'a Esc. Sa presentanduse si salutatu fiindu dein partea celoru presenti cu viue aclamatiuni de „se traiésca,” deschide adunarea cu una cuventare bine simtita, arestandu maretihul scopu culturale, către care trebue se tindemu cu totii fôra deosebire politica séu confessionale: Cuventarea primita cu aplause se alatura la acestu procesu verbale.

II. Dn. Ioane Papiu, protopopu in Dev'a, saluta in numele seu, si alu romaniloru dein Dev'a si tienutu pre dn. presiedinte si intrég'a adunare esprimendu si bucur'i'a ânimei pentru tienerea adunarei gen. a asociatiunei nóstre in acestu opidu, prin ce romaniloru devani li se dede placut'a ocasiune de a-si manifesta si cu acésta cale, sincer'a loru aderintia la toti pasii si la tóte nesuintiele culturali, ce le face asociatiunea nóstra si cu densa na- tiunea romana.

Salutatiunea fraterna si cordiale adunarea o intempina cu orari de „se traiésca.”

III. Presidiulu provóca adunarea se'-si aléga dupa usu 3 notari, si la propunerea presidiului se alegu prin aclamatiune: profesoriulu de universitate Dr. Gregoriu Silasi, advacatulu Michaile Bontescu, si concipistulu advacatiale Alesiu Olariu, cari invitatii occupa loculu la mésa presidiale.

IV. Cerendu cuventu membrulu Gregoriu Mezei interpeléza pe presidiu, ca dein ce causa nu se tienù in anulu trecutu 1873 adunare gen., dein care netienere resulta si órecare dauna materiale, si, repetienduse atari netienieri, ar' poté resultá daune si morali pentru asociatiune, cum s'a templatu cu „asociatiunea aradana“.

Presiedintele observa, ca dupa trecutulu de pâna acumu alu „asociatiunei transilvane“ interpelantele nu poté ave nece unu temeu de a se teme, ca asociatiunea nóstra va suferi daune morali, că cele aieptate de densulu; altmentre cu referire la netienerea adunarei gen. in anulu trecutu se nu preocupamu reportulu comitetului, in care se va da seama despre tóte.

Adunarea consemindu cu espunerile presiedintiali trece mai departe la ordinea dilei.

V. Inainte de a se apuca de lucrarile ulteriori ale adunarei, dn. presiedinte isi plinesce una trista detorintia, onorandu prin insufletite cuvinte memori'a aceloru fosti membrii ai asociatiunei, pre cari dela ultim'a adunare gen. incóce crud'a mórté ii rapi dein midiloculu nostru. Anume in 1873 isi terminara cursulu vietiei pamantene: Metrop. br. Andreiu Siaguna, episcopu Iosifu Popu-Selegeanu, prepositu Macedonu Popu, assesoru Georgiu Bardosi, directoru gimn. Dr. Ioane M. Lazaru nemembri; vicepresiedintele Albei regie, Demetriu Mog'a, meritatu pentru serviciulu publicu si zelosu in favórea natuinei, mai departe membri senatorele Michailu Dobo, propriet. Savu Labontiu; ér' in 1874 proprietariulu Marinovicu, secretariulu guber. Nicolau Barbu, comisariu financ. Damianu Datcu, bar. Eudoxiu Hurmuzachi, si membrulu onorariu cons. ministeriale Gustavu Groiss.

Deselinitu consacra căte-va momente de piósa aducere aminte marelui barbatu romanu metropolitului bar. Siaguna, că primului presiedinte alu asociatiunei nóstre, si unui din cei mai activi staruitori ai infientiarei asociatiunei, si ai santionarei statutelor ei, arata marea perdere si durere pentru na- tiunea romana, si deci provóca pe adunare, că acestei perderi si doreri aduncu semtite, se damu expresiune prin una „eterna amentirea lui.“

Membrii adunarei scolanduse si arata semtimentulu loru de durere prin una intreita: eterna memori'a lui!“

Asemenea intonédia presiedintele si perderea, ce sufere asociatiunea nóstra si na- tionea romana prin perderea celoru alati preamentiti barbati, obser- vandu deosebitu despre bravulu N. Marinovicu, că

de si tata de familia, totusi in ór'a mortii si-aduse amente si de interesulu generale alu natiunei, fundandu 2373 fl. v. a. pentru stipendia pre seam'a studentilor romani mai lipsiti. Provoca dreptu aceea pe adunarea, că si acestora se le uredie dein ânima recunoscatoria una: „eterna amentirea loru.“

Membrii adunarei generali consiemtiendu cu cele espuse de dn. presedinte, prin scolare si prin un'a „eternal amentirea loru“ si manifesta dorerea si recunoscenti'a animelor sale.

VI. Presedintele propune alegerea comisiuni-loru prevediute in programa, in urm'a carei membrulu Ausentiu Severu descopere, că membrii adunarei dupa un'a prealabile contielegere au si desemnatu pre persoanele alegunde in comisiuni. List'a acestora punendu-o pre mas'a biroului, dupa acesta lista, presidiulu propune, ér' adunarea prin aclamatiune alege :

a) in comisiunea pentru esamenarea ratiociniului despre anii trecuti pre protop. Simionu Balintu, dr. Aureliu Brote, perceptore Ioane Filipescu, adv. G. Secul'a si notariulu comunale II. Muciu ;

b) in comisiunea pentru preliminarea bugetului pre anulu venitoriu, pre canon. I. Antonelli, protopopu Ioane Ratiu, econ. Greg. Mezei, adv. dr. Petcu, profes. dr. Ilariu Puscariu ;

c) in comisiunea pentru inscrierea membrilor noui si incassarea tacseloru, pre propriet. Ioane Popu Maioru, pre Ioane Papiu si prof. I. Candrea.

d) in comisiunea de motiuni si propunerii pre Aus. Severu, advocatulu Ioane Maioru, protop. Mihaltianu, protop. Ben. Densusianu, adv. Nicolae Barbu, profes. Teod. Rosiu si dr. I. A. Lapedatu.

VII. Presedintele provoca pe oficialii comitetului, se-si faca rapórtele de pre anii trecuti $187\frac{2}{3}$ si $187\frac{3}{4}$. Suinduse pre tribuna secretariulu II. I. V. Rusu, ceteșce alaturatulu raportu despre lucrarile si fazele mai notabili, prin cari trecu asociatiunea in predisii doi ani.

Dupa cetirea raportului ascultatu cu tota interesarea, presedintele face observatiunea, că de-si raportulu secretariale pana acum se indatiná a se luá numai spre scientia; considerandu inse, că acel'a cuprinde in sine lucruri, la cari adunarea are de a'si face reflexiunile sale, si considerandu, că coprende si respunsu la interpelarea d-lui Greg. Mezei amenantit sub Nr. IV., asia e de parere, se se dea acelu raportu comisiunei pentru motiuni si propunerii, că se-si faca reflexiunile, si astu-felu se pota veni la desbatere in plenulu adunarei.

Adunarea adera la opiniunea d-lui presedinte si decide, că raportulu se se predea memoratei comisiuni.

VIII. Cassariulu dn. Constantinu Stezariu invitatu de presidiu, asisderea depre tribuna ceteșce

ratiociniulu in detaliu, si anume atatu despre starea fondului asociatiunei, care actualmente are capitalu de căt si a fondului academieci cu

Ambe se transpunu comisiunei pentru esamenarea ratiociniului, că in siedint'a urmatória se si faca raportulu.

IX. Urmédia cetirea raportului despre starea, acrescamentulu bibliotecii prin dn. bibliotecariu I. Cretiu, insocitu de un'a interesanta prefatiune despre bibliotece in genere. Dein acestu raportu aici aclusu se vede, că bibliotec'a asociatiunei numera in presente, aprope la 2000 volumene, si colectiune numismateca.

Adunarea le iea tote spre placuta scientia.

X. Presedintele face cunoscutu adunarei, că la birou sosira cinci telegrame salutatórie, anume: dela romanii dein Clusiu, dela dr. I. Dragescu dein Craiova, dela intelligent'a si poporulu naseudeanu; dela dnii Popeea, Petricu, Popescu, Rosc'a dein Valea, in fine dela dnii dr. Popu, Petrescu, Bacea, Brateanu, Popu, Porutiu, Cior'a, Clainu si Mihaltianu dein Sibiu. Se ceteștu tote in audiulu adunarei, cuprendiendu tote sincere orari, că asociatiunea nostra si cu ea natiunea romana se inflorésca, si adunarei generale prin oper'a sa, sei succéda a face inca unu pasu inainte cătra tient'a culturale si mantuitória.

Adunarea cu entusiastice vivate iea notiti'a despre interesarea confratiloru din departare.

XI. Presidiulu incunoscintieza, că se insinuara 6 dissertatiuni, anume: dela Aus. Severu, doctorandulu Vui'a din Pest'a, profes. dr. Lapedatu, profes. dr. Silasi, ases. consistoriale Zachari'a Boiu si protopopu I. V. Rusu; biroului admitendu-le a se perlege, provoca in ordinea prememorata, pre Aus. Severu la cetire, care de pre tribuna intre repetite manifestari de placere ale adunarei, tiene interesantele seu discursu, „Causele miseriei poporului romanu, urmarile ei, si incercari de a o delaturá,“ care se aclude la acestu procesu verbale.

Urméza apoi doctorandulu Vui'a, cu totu asia de interesant'a sa dissertatiune despre „arderea cada vreloru,“ alaturatu aici, care dissertatiune fu asemenea ascultata de adunare cu viu interesu.

Cu acestea la propunerea presidiului adunarea la $1\frac{1}{2}$ óra dupa amédia se intrerumpe, spre a se continua dupa amédia la cinci óre.

XII. Pentru a se dá cetire dissipatiunilor, urmandu siedint'a si dupa amedi la 5 óre, disertara prof. dr. I. Al. Lepadatu despre, „cultur'a poporului in specie la romanii, ér' dupa densulu professorulu dr. Gregoriu Silasi despre „in semnata a literaturei romane tradițiunali.

Adunarea asculta si aceste dissipatiuni, că si pre cele precedenti, cu interesare si placere si acestea semtiamente ale sale si-le manifesta de repetite ori prin aclamatuni.

XIII. Cu aceste presiedintele inchiedu la 8 ore de séra siedint'a I, a II. o defige pre 11. Augustu la 9 ore antemeridiane.

Se iea spre scientia comprobatoria.

Inchieiatu, perlesu si subscrisu.

Presedintele Lad. B. br. de Popp.	Notarii adunarei generali Dr. Gregorius Silasi mp. prof. de universitate.
	Michaele Bontescu mp. Alecsiu Olariu mp.

Raportul secret. II. despre activitatea comitetului asoc. trans. pre 187 $\frac{2}{3}$ si 187 $\frac{3}{4}$.

I.

Conformu § 32 lit g) dein statute, mi permitu a raportá despre activitatea comitetului asociatiunei pre anii 187 $\frac{2}{3}$ si 187 $\frac{3}{4}$, adeca pre tempulu dela adunarea generale tienuta in Sabesiu in 5. Augustu 1872 pana la adunarea gen. presenta.

Comitetulu asociatiunei transilvane in decursulu anului 187 $\frac{2}{3}$ a tienutu cu totalu 15 siedintie, dein cari 10 ordinarie si 5 estraordinarie, ér' in anulu 187 $\frac{3}{4}$ ce espireza degá a tienutu 13 siedintie, dein care 10 ordinarie si 5 estraordinarie.

Comitetulu in siedintiele sale, dupa cum dovescu respectivele procese verbale publicate in totu cuprensulu loru in fóia asociatiunei, — pre langa alte afaceri curente, s'a ocupatu cu urmatóriile lucrari:

Conformu conclusiunei luate in adunarea gen. dela Sabesiu sub Nr. prot. XVII. s'a facutu dispositiunile necesarie pentru impartirea stipendialoru si ajutórialoru asoc. preliminate pre an. 187 $\frac{2}{3}$, 187 $\frac{3}{4}$. Aceste se conferira pre cale concursuale, observanduse si cu asta ocasiune, cá totu-déuna si pana aici principiulu, cá aceli tineri, cari in anulu precedinte se bucurara de vreunu stipendiu dein partea asociatiunei, se se lase si pre anii scol. 187 $\frac{2}{3}$ si 187 $\frac{3}{4}$ in usuarea avutelor stipendia, déca acelia satisfacndu conditiunilor recerute, le au meritatu prein progresulu in studia si prein portarea morale. Astfelui pre anulu scol. 187 $\frac{2}{3}$, stipendiale asociatiunei se conferira urmatórielor tineri concurrenti.

1) Unu stipendiu de 400 fr. se conferí tenerului Petru Deheleanu ascultatoriu la facultatea filosofica la universitatea dein Gratianu. Acestu teneru se bucurase si in an. scol. precedinte de acestu stipendiu.

2) Doue stipendia de cate 400 fr. se conferira: lui Michailu Vasilie Lazaru, ascultatoriu de technica la institutulu politehnicu dein Vien'a, si lui Ioanu Baiulescu, ascultatoriu de technica in Gratianu, celu de antaiu usuase acelu stipendiu si in an. scol. precedinte.

3) Unu stipendiu de 400 fl. se conferí lui Pintea Ternoveanu, ascultatoriu de silvicultura la Mariabrunn, carele lu avuse si in an. scol. 187 $\frac{1}{2}$.

4) Doue stipendia de cate 150 fl. se impartira

tenerilor: Elia Danila, ascultatoriu de drepturi la universitatea dein Pest'a, si Michailu Rusu, ascultatoriu de drepturi la academia dein Sibiu. Ambii acestia fusera stipendiati si in an. scol. precedente.

5) Patru stipendia de cate 60 fl. se conferira tenerilor: Nicolau Neamtiu, ascultatoriu de a VII. clasa la gimnasiulu de statu dein Sibiu, carele fuse stipendiati si in an. scol. 187 $\frac{1}{2}$, lui Georgie Ocaciu studente in VIII. clasa la gimnasiulu romanu dein Brasovu; lui Adamu Sirlicanu studente in a VII. clasa la gimnasiulu dein Naseudu si in fine lui Aureliu Iechimu studente de a VII. clasa la gimnasiulu rom. cath. dein Alb'a-Iuli'a.

6) Trei stipendia érasi de cate 60 fl. se conferira lui Ioane Pamfilie studente in a V. clasa la scol'a reale dein Sibiu, lui Marcu Munteanu studente in I. clasa la scol'a reale dein Sibiu si lui Petru Neamtiu studente in I. clasa la scol'a reale romana dein Brasovu. In fine

7) Unu stipendiu de 60 fl. se conferf lui Ioanu Goga studente in I. clasa la scol'a comerciala romana dein Brasovu (vedi siedint. comit. dein 3. si 24. Septembre 1872, 12. Octobre 1872 si 10. Decembre 1872).

Asemenea se impartira si ajutóriale preliminate in interesulu incuragiarei romanilor pentru de a imbracisia diversele ramuri de meserii, cá totu atati factori importanti ai prosperarei nationali, si anume: 6 ajutórie de cate 50 fl. destinate pentru sodalii de meseria si 20 ajutórie de cate 25 fl. pentru invetiacei de meseria. Astfelui

a) cele 6 ajutórie de cate 50 fl. destinate pentru sodalii de meseria, se conferira concurrentilor: Iuliu Marciantei sodalu de mesaria in Alb'a-Iuli'a, lui Ioachim Veltianu sodalu de papucariu in Mediasiu, lui Nicolae Marcu sodalu de tapetariu in Sibiu, lui Dumitru Capuceanu sodalu de pelariu in Sibiu, lui Georgie Manole sodalu de papucariu in Sibiu si in fine lui Iosifu Cotisielu sodalu de teslariu (bardasiu) in Gileu. Ér'

b) cele 20 ajutórie de cate 25 fl. destinate pentru invetiacei de meseria se dedera urmatorilor concurrenti: lui Gavrilă Gaborfi invetiacelu de apotecariu in Lapusiulu ungurescu, lui Ioanu Michaiu invetiacelu de papucaria in Sibiu, lui Pamfiliu Stanuletiu invet. de cojocaria in Brasovu, lui Nicolae Dicu invet. de cojocaria in Sabesiu; fratilor Georgie si Teodoru Moga, unulu invet. de rotariu, altulu de fauria in Sabesiu, carii au concursu collectivu pentru unu ajutoriu, mai departe lui Georgie Chidu invet. de papucaria in Sibiu, lui Aaronu Trifu invet. de tipografia in Sibiu, lui Ioanu Draganu invet. de tipografia in Sibiu, lui Dumitru Salcea (Itila) invet. de papucaria in Sibiu, lui Avramu Popu invet. de rotaria in Sabesiu, lui Toma Fratila invet. de papucaria in Sibiu, lui Stefanu Moga invet. de covrigariu in Sabesiu, lui Ioanu Rulea invet. de messariu in Sasu-Regenu; fratilor Ioachim si Nicolae Popu,

unulu invent de fauria si altulu de rotaria in Clusiu, carii ambii au concursu colectivu la unu ajutoriu, lui Constantinu Muntenescu invent de papucaria in Clusiu, lui Iuliu Ciurileanu invent de pelariu in Abrudu, lui Alesandru Predoviciu invent de pelariu in Sibiu, lui Demetru Ritivoiu (Poponea) invent de lacatariu in Sibiu, (la olalta cu Iurea lui Georgie Bratu) lui Nicolae Acilenescu invent de curelariu in Mediasiu, in urma inventiaceilor: Dumitru si Ioanu Tarcasiu, unulu inventiacel de rotaria si altulu de pantofaria, Nicolae Campeanu, George Bunea ambii inventiacei de papucaria, cum si lui Nicolae Fleac'a invent de fauria, toti dein Mercurea, carii au concursu colectivu (vedi Sied. Comit. dein 24 Septemb. 1872).

Dupa ce dein caus'a morbului epidemicu ce a dominat in ver'a trecuta precum si in alte locuri asia si in opidulu Deva, cum si dein caus'a calamitatilor urmate dupa acel morbu, pre anulu $187\frac{3}{4}$ nu s'a potutu tinea adunare generale in loculu destinat, anume in opidulu Deva, pre lenga aceste cause destulu de triste, mai intrevenira si altele, cum recolt'a cea debila mai in tote partile patriei, apropiarea tempului de era, candu e mai anevoia a poté calatorif; o parte considerabila dein membrui asoc. fu ocupata si cu preparatiunile pentru alegerea arhiepiscopului si mitrop. gr. or. Comitetului, dupa trieniu espiratu, s'a aflatu indemnatur a luá asuprasi insarcinarea de a conduce afacerile asoc. si pre $187\frac{3}{4}$. Acela adopta si pre anulu $187\frac{3}{4}$, in principiu bugetulu preliminatu de adunarea generale dela Sabesiu pre an. $187\frac{2}{3}$, dar' cu ocasiunea realizarei bugetului adoptatu, dein combinarea sumei disponibile, dupa aratarea casei, numai de 4454 fl., cu preliminariulu de pre an. $187\frac{2}{3}$, in suma de 5480 fl., afandu, cumu-cà spre realizarea tuturor pozitiunilor dein preliminariulu anului $187\frac{2}{3}$, lipsesce o suma de 1026 fl. s'a aflatu necesitatu de impregiurari, a face unele modificari, respective reduceri la unele pozitinni dein preliminariulu anului $187\frac{2}{3}$. Astu-feliu a rezultatu necesitatea de a se sistá vre-o doue stipendia de cate 60 fl. si altu-cum devenite vacante, si anume unulu pentru unu realistu si altulu pentru unu elevu la scola comerciala; asemenea ajutoriale de cate 50 fl. pentru sodalii de meseria dela 6 s'a redusu la 2, er' cele 20 ajutoria pentru inventiacei de meseria s'a retienutu, ce e dreptu, in numerulu loru, s'a redusu inse in suma, incatul dela 25 fl. s'a redusu fia-care la cate 16 fl.; in fine, s'a mai redusu spesele extraordnaria dela suma de 200 fl. la 34 fl.; s'a mai esmisu pre anulu indigitatu pozitiunile de cate 100 fl. pentru procurarea de documente istorice, pentru culegerea de obiecte archeologice, si pentru stenografia, la cari pozituni dein urma, si altu-cum nice pre anulu $187\frac{2}{3}$, nu s'a insinuatu competitori.

Factinduse modificatiunile indigitate, comitetul abstragandu dela impregiurarile nefavoritorie ale anului ce degia espiréza, s'a aflatu totusi in pozitune,

de a poté inparti si pentru anulu $187\frac{3}{4}$, urmatóriele stipendia si ajutoria, si anume:

a) unu stipendiu de 400 fl. tenerului Petru Deheleanu, ascultatoriu de filosofia in Gratiu in an. alu III. carele lu usuase si in anii precedenti.

b) 2 stipendia de cete 400 fl. conferite teneriloru Basiliu Mich. Lazaru si Ioanu Baiulescu, ambii ascultatori de technica in Vien'a, cari inca le avusera si in anii precedenti.

c) Unu stipendiu de 400 fl. conferit tenerului Pintea Ternoveanu, ascultatoriu de silvicultura in Mariabrunn, care inca lu avuse in anulu precedinte.

d) Doue stipendia de cete 150 fl. teneriloru: Mihailu Rusu si Avramu Armianu, juristi la academia reg. dein Sibiu.

e) Patru stipendia de cete 60 fl. teneriloru gimnasisti in a VIII. clasa: Nicolae Neamtiu la Sibiu, Adamu Sirlincanu si Ioane Butnariu la Blasius, si Aureliu Iechimu la Alb'a-Iuli'a, dein cari 3 insi le avusera si in anulu scolast. precedente.

f) 3 stipendia de cete 60 fl. teneriloru: Ioanu Pamfilie, Marcu Munteanu si Emilianu Popoviciu toti studenti la scola reale dein Sibiu. Unulu inse deintr'acestia, anume Pamfilie, reportandu pre sem. I. an. scol. $187\frac{3}{4}$ clasa gen. de progresu nedestulitoriu, restulu de stipendiu obvenitoriu pre sem. II. i s'a subtrasu respec. s'a sistatu in favórea asoc.

g) Doue ajutoria de cete 50 fl. s'a conferitu sodalilor de meseria, si anume fratilor: George si Ioanu Bucsiu sodali de palarieri in Sighisiora collectivu si lui George Nedelcu sodalu de mesariu in Betlenu, in urma:

h) cele 20 ajutoria de cete 16 fl. s'a conferitu urmatorilor inventiacei de meseria: Demetru Salcea invent de papucaria dein Bui'a, Sam. Mog'a invent de mesariu dein Apoldulu de susu, Georgiu Bucurenciu invent de fauria dein Stregia Cartisióra, Alesandru Predoviciu invent de curelariu dein Amnasiu, Ioanu Caicuti invent de papucaria dein Sibiu, Iacobu Stritia invent de papucaria dein Gur'ariului, Rud. Ritiu invent de cojocaria dein Blasius, Nicolae Titelatiu invent de palarieri dein Lipova, Ioanu Iugastru invent de papucaria dein Dobârc'a, Ioanu Blaga invent de tipografia in Blasius, fratilor: Emilianu si Ioanu Costea, celu deintai invent de covrigariu in Blasius, alu douilea de curelariu in Orestia, (collect.) Moise Nicora invent de papucaria dein Merghindeal; fratilor: Aureliu si Vas. Bochisiu, unulu invent de fauria, altulu de rotaria in Aghirosiu, (collectivu) Ioanu Garnitia invent de mesariu dein Zernesci, Ioanu Hohoianu invent de cismariu dein Brenndorf, Georg. Dragonisiu invent de fauria dein Budusiu, Nicolau Secalusiu invent de cismariu dein Calata mare, Zach. Costea invent de cismariu dein Saschizu, Vas. Lupanu invent de mesariu in Brasiovu, Gavrilu Chiooreanu invent de rotariu dein Hosszu-Macicasiu (sied. comit. dein 10. Novembre 1873, § 131, 132).

Asia dar' asociatiunea nostra, a sacrificatu pre

altariulu scientielor si alu culturei cum si pentru incuragiarea romanilor la imbracisiarea si promovarea meseriiilor, dein midilocele sale in anulu 187 $\frac{2}{3}$ sum'a de 3180 fl. v. a., ér' in an. 187 $\frac{3}{4}$ 2740 fl. dein cari 60 fl. suntu oferiti prin generositatea dn. cassariu Const. Stezariu in favórea unui gimnastu dein remuneratiunea sa, carui i se esprima si cu asta ocasiune meritat'a recunoscintia.

2. Comitetulu si-a tienutu de datoria mai departe in anulu 187 $\frac{2}{3}$, a se ocupá in prim'a linia cu efectuirea concluselor luate in adunarea generale dela Sabesiu sub Nr. prot. 20 si anume:

a) cá sectiunile literarie si scientifice decise degiá in adunarea gen. dela Brasiovu dein 1862, se se pótă insientiá si constituí, comitetulu n'a lipsit u provocá de nou, pre calea diuareloru nationale pre barbatii nostrii competenti, cá se binevoiesca a se insinuá pentru respectivele sectiuni, dar' in urm'a acestei provocari, nu s'a insinuatu decât u numai doui membrii conlucratori si anume, unulu in persón'a d-lui Dr. Gregoriu Szilasi prof. de universitate in Clusiu pentru sectiunea filologica, si altulu in persón'a d-lui Dr. Aureliu Isaacu vice-notariu com. in Clusiu pentru sectiunea istorico-juridica, prin urmare sectiunile amentite dein lips'a de membrii, nici pana in presente, nu si-a potutu incepe activitatea sa in solidu (sied. comit. din 3. Septembre 1872, dein 17. Aprilie si 28. Iuliu 1874).

b) cá manuscrtele lui Clainu si Sincai, aceli tesauri nationali de mare pretiu, se pótă odata deveni proprietatea literaturei natiunali, conformu conclusiunei luate in adunarea gen. dela Sabesiu, comitetulu prein dn. advocatu dein Oradia-mare, Iosifu Romanu, s'a pusu in relatiune de nou cu posesórele respectiveloru manuscrte, adeca cu ven. ordinariatu episcopescu dein Oradia-mare, totu in astu obiectu, comitetulu s'a pusu in corespondintia si cu ven. ordinariatu metropolitanu dein Blasius. De si, dupa cum suntemu informati dein partea dlui Romanu, s'a facutu pasi in obiectulu atensu, totusi pana acumu dein caus'a unoru divergintie la opiniuni ivite in privint'a responsabilitati pertrudarea cestionatelei opuri, nu s'a potutu esoperá unu resultatu dorit. In fine comitetulu in interesulu obiectului dein cestiune, a insarcinat u pre plenipotentiatulu seu, a se informá dela loculu competente asupr'a conditiunilor pre lenga cari s'ar' poté dá la lumina adeseori amentitele manuscrte. Pana acumu inse despre acele conditiuni nu s'a primitu nici o informatiune dela respectivulu dn. plenipotentiaru (sied. comit. din 3. Septembre 1872, 10. Decembrie 1872 § 157, 7. Martiu 1873 § 23).

e) Relativu la insientiarea unui monumentu pentru eternisarea memoriei laureatului poetu nationale, Andreiu Muresianu, comitetulu, conformu, conclusiunei luate in adunarea generale dela Sabesiu sub Nr. prot. 20. s'a pusu in relatiune cu resp. comitetu dein Brasiovu, de unde s'a si primitu imbucuratória incunoscintiare, cumu-cà atatu acelu comitetu, catu si frun-

tasiu romanu dein Brasiovu cugeta a eternisá memoria amentitului poetu prein unu monumentu duplu, adeca: prein ridicarea unei statue si a unui institutu pentru copii seraci in Brasiovu.

Comitetulu asociatiunei a salutatu cu viua placere maret'i a si nobil'a idea a confratilor Brasioveni, dar' totu odata si-a tienutu de datoria, in interesulu causei, a cere, cá respectivulu comitetu se-i servérscu cu informatiuni detaiate despre starea actuale a fondului destinat spre scopulu intentionat, ceeace cu atatu s'a aflatu a fi mai necesariu, eu cătu, cá si la asociatiune se pastrédia órecare sumusióra destinata totu spre acelu scopu, dar' cerutele informatiuni in obiectulu cestionat, pana in presente nu s'au primitu (sied. comit. din 3. Sept. 1872, 8. Aprilie 1873 § 44).

d) Conformu conclusiunei luate in adunarea gen. dela Sabesiu sub Nr. prot. 20 lit. g) comitetulu s'a pusu in corespondintia cu dn. Ioanu Cav. de Puscariu in privint'a tiparirei pre spesele asociatiunei a Albului elaborat u dn. Sa dn. auctoriu prin chart'a sa dein 27. Iuniu 1873 se dechiară, cumu-cà sustiene ofertulu facutu asociatiunei in 1862, cere numai, cá asociatiunea se se enuncie asupr'a acceptabilitatatiei operatului cestionat cu apromiterea spriginului posibilu. In urmarea acesteia, comitetulu a aflatu de lipsa, a rogá pre dn. auctoriu, cá se i tramtia operatulu, cá astu-feliu se aiba dorit'a ocasiune spre alu poté recomandá adunarei generale spre acceptare si respectivele spre spriginire cu totu sucursulu posibilu. Dar' susu numitulu dn. auctoriu, in urm'a amentitei provocari, a rescrisu, cumu-cà nu e nece posibilu, nece necesariu, cá se tramtia albulu dein cestiune, ci asociatiunea se esmita un'a comisiune dein membrii sei, aflatiori in Buda-Pest'a, care castigandu-si informatiunsle necesarie inmediatu dela auctoriulu se-si dea apoi opiniunea sa asupr'a elaboratului.

Comitetulu de ci aduce la cunoșcient'a prea onoratei adunari gen. acésta impregiurare, cu aceea rogar, cá aceeasi se binevoiesca a luá ulteriorile dispositiuni ce se voru aflat de lipsa in obiectulu cestionat (siedint. dein 10. Iuniu 1873, 8 Iuliu 1873 § 29 si 28 Augustu § 90 1873).

e) Asemenea s'au satisfacutu si altu conclusu alu adunarei gen. de sub lit. c) Nr. 20, relativu la aceea cá discursurile de valóre literaria, tienende in adunarile gen. cercuali ale despartimentelor, se se publice in fóia asociatiunei; dein discursurile tienute la atari adunari cercuali, in decursulu anului 187 $\frac{2}{3}$, si 187 $\frac{3}{4}$, unele mai importante s'au si publicat u numit'a fóia (sied. comit. dein 3. Sept. 1872).

3. S'a facutu de repetitive ori pasi in caus'a realisarei legatului facutu asociatiunei de repausatulu Ioane Piposiu. Legatulu amentitu, dupa tenórea testamentului dein 3. Sept. 1867, ar' constá dein 700 fl. m. c. in obligatiuni de statu (Staatsschuldensverschreibung), dein bibliotec'a testatorelor, si dein

6 bucati auru (Waschgold) in pretiu de 15 fl. Acelu legatu se afla in pertractare de mai multi ani la resp. tribunale. Dupa cum suntemu informati dein locu competentu, dupa ce pretensiunea asoc. basata pre testamentu in 2 instanti s'ar fi reieptatu din urma, cau'a acest'a s'a decisu in favorea asoc. Multumita nationale dn. advocatu plenipotentiatu alu asoc. Dr. Lazaru Petco pentru fatigiale, servitiale si sacrificiale prestate asoc. facia cu cau'a atensa. (Sied. com. din 8. Iuliu 1868 § 75, din 14. Ianuariu 1875 § 11, 7 Martiu 1873 § 22).

4. Totu odata comitetulu a facutu pasii necesari si in cau'a legatului facutu in 1871, de repausatulu Ioanu Iancu fostu parochu in Vidr'a de susu. Acelu legatu prin un'a decisiune a tribunalului reg. din Abrudu, s'a constatat a fi de 2535 fl. 62 1/2 cr. in realitate nemisicatoria, in pretensiuni active si mobilia. Capitalulu amentitu cade in usufructulu veduvei repausatului, pana candu va fi aceea in vietia, er' dupa morminte aceleia, interesele obvenitoria dupa acelu legatu, in poterea testamentului, au se se confereze ca stipendiu unui teneru romanu dein nemulu testatorelui, studente la vreo universitate seu academia, er' in lipsa unui teneru dein nemulu testatorelui, interesele au se se confereze totu ca stipendiu altui teneru studente nascentu in Vidr'a de susu seu de diosu. Prin staruintia si zelulu dn. Advocatu alu asociatiunei, Mateiu Nicol'a, legatulu cestionatu s'a asecuratu si trecutu pre numele asociatiunei, numai in privintia escinderei unei sume de 997 fl. 62 1/2 cr. dein mass'a testatorelui, ce consta dein pretensiune active, si-a formatu veduv'a respectiva pretensiuni, se speraza inse, dupa informarile dn. advocatu, cumu-ca si in asta privintia, se va pota exopera un'a cuventiosa complanare cu veduv'a testatorelui (sied. comit. din 14 Ianuariu si 10. Maiu 1873).

(Va urmá.)

Raportulu bibliotecariului asociatiunei transilvane

pro 187^{2/3} si 187^{3/4}.

Onorabila adunare generale!

In connessiune cu raportulu dein anulu 187 1/2 veniu cu totu respectulu a presentá onorab. adunantie in pucine liniaminte unu conspectu generale despre starea actuale a bibliotecei asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Recapitulandu dein acelu raportu datele, carii stau in strinsa legatura cu intrég'a espunere, voliu arata specialmente acrestamentulu bibliotecei nostre in acestu periodu de 2 ani, dela adunarea generale dein S. Sebesiu in anulu 1872 pana la acest'a prezenta.

Cu asta ocasiune fia-mi permisu a face cateva

observatiuni contemplative asupra bibliotecelor vechi si nove in genere, si asupra bibliotecei nostre in specie.

Cuventulu biblioteca (dein grecesculu βιβλιον = carte si σημη = incapere), semnifica in sensulu geneticu incapere seu locu de pusu carti, dar' si colectiunea de carti insasi inca se numesce biblioteca.

Cuventulu biblioteca poate inse se mai inseamne si unu edificiu construitu anume pentru depunerea si pastrarea de carti. Unu atare edificiu se afla d. e. pentru bibliotec'a renomata dein Alesandria antica, unde se pastrau la 700,000 volume de manuscrise, dein toti autorii antici cunoscuti pe tempulu acel'a.

Pe frontespicele acelui edificiu colosal se Asia numitorul museu, sta semnificativ'a inscriptiune: „Medicina sufletului.“ Acest'a biblioteca a fostu cea mai renomata in anticitate, care inse spre mare dauna a omenimei a dearsu in trei renduri intréga.

Bibliotecele suntu seu publice seu private. Cele deantaniu suntu destinate spre folosulu generale si ca atari stau la dispositiunea publicului intregu; cele dein urma suntu restrinse la unu cercu cu multi mai angusti, ca-ce suntu menite numai spre folosint'a posesorelui seu si a familiei sale.

Mai aflamu si alte subimpartiri in bibliotece alese, istorice, filosofice, clasice etc., dupa categori'a operelor de sciintia ce reprezinta unele ori si altele.

Tiranulu dein Aten'a Pisistratu, de altmintrea unu mare protectore alu artelor si scientelor, a formatu, cumu ni-se spune, prim'a biblioteca publica in Aten'a. O alta biblioteca a mai infintiata Eumene in Pergamu, care numeră la 200,000 volume de manuscrise, dar' amendoue aceste bibliotece n'au ajunsu la insemnatarea, de care s'a bucuratu mentionata biblioteca celebra die Alesandria.

Romanii inca, incependum dela initiatorii mai insemani ai bibliotecelor, anume Emiliu Paulu, Luciu Sulla si Marcu Luculu (an. 54 ant. Chr.) pana la cei dein urma imperatorii, au emulatu in formarea de biblioteci private si publice, intrecandu tote intreprinderile egali ale celoru-alalte popóra antice.

Intre bibliotecele publice mai inseminate de pe tempulu, candu literatur'a romana se afla in florea ei in Asia numita epocha de aur, intempinamu intre altele un'a formata de imperatorele Augustu in onórea sororei sale Octavi'a si numita „Octaviana,“ alt'a Asia numita: „Capitolina biblioteca“ si alta biblioteca publica, infintiata de imperatorele Traianu sub numele „Ulpiana.“

Dintre bibliotecele private ce mai intempinamu la romani, vomu mai aminti numai a lui T. Pomponiu Atticu si a lui Marcu Tulliu Cicero.

Despre tote aceste bibliotece ne vomu forma o mai chiara idea, daca vomu considera, ca pe tempulu despre care vorbim, unu singuru poetu romanu, anume Serenu Samonicu, a fostu in stare a testa discipulului seu Gordianu jun. dein bibliotec'a

sa privata unu numeru de 62,000 volume de manuscrise.

Cu enumerarea mai departe a multelor si considerabilelor biblioteci la diferitele popore dein tempurile mediane si noue, nu voliu a fatigá atentiunea onorab. adunantie, ci aducéndu ér' numai cateva exemple, voliu aminti, că cu naintarea culturei in genere a progresatu si numerulu si starea bibliotecelor preste totu.

In Ungari'a a fostu Mateiu Corvinu celu dein tainu, care a formatu in Bud'a o biblioteca mai insenmata. Densulu tienea 30 de copisti italieni pentru a decopiat carti si manuscrise diverse pe seam'a bibliotecei fundate de densulu. Paguba inse, ca acésta biblioteca, care ajunse a numerá 50,000 tomuri si volume, fu devastata si instrainata de turci la anulu 1526 asia, in catu dein acésta grandiosa colectiune abia au mai remasu 400—500 bucati.

Adi numera bibliotec'a universitatiei dein Bud'a-Pest'a preste 130,000 tomuri si preste 8000 de manuscrise.

In Austri'a se afla in bibliotec'a imperiale dein Vien'a preste 300,000 tomuri, 12,000 incunable (séu opuri tiparite la inceputulu artei tipografice) si la 20,000 manuscrise. Bibliotec'a universitatiei dein Vien'a posiede preste 142,000 tomuri.

Bibliotec'a asia numita „imperiale“ dein Parisu, fundata la anulu 1475 de Ludovicu a XI-lea, numera adi preste 1.800,000 tomuri si la 100,000 manuscrise.

Biblioteci de asemenea marime si insenmataate s'ar' potea enumerá inca cu sutele, me restringu inse la esemplile prememorate.

Dein tote cele premissse se poate deci deduce, că dein cea mai inalta anticitate s'a simtitu si apretiatu importanta bibliotecelor, s'a recunoscutu marea loru importantia asupr'a scientieloru si artelor, privindu-se totu-deanu'a de foculariulu productelor spirituali ale omenimei si de unu bogatu nutrementu spirituale pentru adeptii si adoratorii scientieloru si beleloru arte.

Daca vomu mai considerá, că in anticitate si in tempurile mediane formarea si amplificarea de biblioteci erá impreunata cu cele mai mari fatige si spese, de óre-ce operele numai prin transcriere se poteau amplificá si acuirá, pre candu dela aflarea artei tipografice, camu dela anulu 440 incóce, inffiniarea de biblioteci forte s'a facilitat si se facilita dein di in di, daca dicu, vomu considerá tote aceste momente, trebue se recunoscemu adeverulu, că chiar' anticitatea ne-a precessu si pe acestu terenu in modulu celu mai demnu de imitatu.

E deci adi unu faptu de toti recunoscutu si necontestabile, că n'a esistat si nu poate exista unu popor cu óre-care pretensiune de cultura inaintata, care se nu numere in sinulu seu mai multe biblioteci de categori'a celor enumerate mai susu.

Cele mai insenmata biblioteci, ce le posiedu romanii pana acumu, suntu cele din Bucuresci si Iassi,

formate si sustienute ambele cu spesele statului Romaniei.

Afara de aceste mai intempinamu si pe alocurea biblioteci atatú publice, cătu si private, de o insenmata inse mai secndaria; dar' celu pucinu atat'a potemu constata, că spiritulu de asociatiune s'a manifestat dejá si la noi pe acestu terenu intr'unu modu imbucuratoriu, de óre-ce mai in totu anulu si mai in tote partile locuite de romani potemu inregistrá biblioteci noue, ce se infintieaza prin diferite societati si corporatiuni.

Se revenimu acumu la bibliotec'a asociatiunei nostre.

Bibliotec'a nostra inca se poate numerá intre bibliotecele publice, potendu-se folosi de dens'a nu numai membrii asociatiunei, ci intre marginile regulamentului sustatoriu pentru bibliotec'a nostra si altii, carii nu suntu membrii. Bibliotec'a nostra nu se poate clasificá inse nece specialminte alésa, nice curatulistorica ori clasica etc., nefiendu formata dupa unu planu statoritu anume pentru o specialitate, ci e mai multu unu conglomeratu de carti din diferite ramuri de scientia si cunoșintia, si de unu interesu multupucinu corespondietoriu scopului asociatiunei, asia dupa cum bunulu simtiu alu daruitorilor de carti spontanamente a contribuit la realizarea si ameliorarea bibliotecii nostre.

„Neque ullus liber tam malus est, ut non aliquia sua parte prodesset,“ dupa dis'a lui Pliniu Maior mi-ar' paré cea mai nimerita caracteristica pentru bibliotec'a nostra in stadiulu ei actuale si in privint'a unui considerabile numeru de scrieri.

Dar' in totalitatea sa bibliotec'a nostra reprezinta opere din tote ramurile de cunoșintie vechi si noue, teoretice si practice si posiede prin urmare bas'a necessaria, care este si trebuie se fia inceputulu pentru ori-ce biblioteca, care are se reprezente sciintiele classice si moderne in desvoltarea loru cronologica.

Operele procurate pana acum de insasi asociatiunea nostra suntu in asemenare cu cele primite gratuitu inca forte pucine, aceste inse de o valore cu multu mai mare pentru scopurile asociatiunei nostre, care suntu cele mai nobili si culminédia in doue cuvinte in „literatura, cultura.“ Mai elocinte inse decatu tote frusele voru vorbi cifrele urmatorie.

Bibliotec'a nostra numerá la adunarea generale din urma 1022 opere in 1752 tomuri si volume, dein care 405 erá legate, 1347 nelegate. Adi posiede bibliotec'a nostra preste totu 2494 tomuri, volume si manuscrise din 1331 opere diverse si tractate, si preste 55 diverse diuare romanesci din Austro-Ungari'a si dein Romani'a, aceste inse suntu in cea mai mare parte necomplete. Legate avemu adi 510 tomuri, cele-alalte suntu séu usioru legate, séu brosiurate. Afara de aceste se mai afla in biblioteca 7 mape si 6 tabele archeologice, telurice etc.

Dein tote aceste opere preste o tertialitate suntu

scrise in limb'a romanésca, cele-alalte in limb'a latina, germana, magiara etc.

In cei doi ani din urma s'au procuratu dein sumele preliminate pentru inavutirea bibliotecii 177 opere in 365 tomuri si volume, si totu in acestu perioiu s'au daruitu dein mai multe parti pe seam'a bibliotecii nóstre 134 opere in 177 tomuri si volume. Numerulu cartiloru a crescutu deci cu 742 volume séu cu 311 opere diverse.

Dein summele destinate pe seam'a bibliotecii s'au legatu in acesti 2 ani si 21 tomuri dein cartile bibliotecii.

Numerulu monetelor si alu mineraleloru a crescutu in acestu periodu numai cu 7 bucati. Colectiunea nòstra numismatică-mineralogica si de anticitati numero adi preste totu 48 bucati.

O acquisitiune fórtă importanta si considerabile pentru bibliotec'a nòstra suntu operele edate dein partea academiei scientifice dein Vien'a, care constau dein lucrările séu raportele a doue sectiuni deosebite din clas'a matematico-fisicala si dein rapórtele clasei filosofico-historice; mai incolo dein lucrările comisiuneei instituite pentru histori'a patriei, ale carei lucrari éra se estindu in doue directiuni, deintre care un'a e: „Archivulu pentru histori'a austriaca“ si cea-alalta: „fontes rerum austriacarum,“ si in fine dein memorialele laudatei academie. Tóte aceste lucrari, unele incependum dela anulu 1848, altele de mai incóce, constau pàna acumu dein 322 tomuri mari séu aprópe la 2000 volume, si se afla in posesiunea bibliotecii nóstre cu fórtă puçine lacune.

Atàtu in privinti'a cuprinsului loru, càtu si in privinti'a numerica, aceste opere se potu privi pana acumu de cea mai pretiosa si importante accquisitiune a bibliotecii nóstre.

Ni-a mai venit de mai multi ani incóce si nevinu inca gratuitu si alte scrieri pe seam'a bibliotecii nóstre, care inca merita tóta apretiarea nòstra si dein care inca posiedemu dejá o frumósa colectiune; asia dein: Archivulu Reuniunei (germane) pentru cunoscinti'a patriei; dein impartasirile reuniunei transilvane pentru scientiele naturali; ambe edate in Sibiu, mai incolo dein Revist'a scientifica si dein Revist'a contemporana, edate ambele in Bucuresci; dein dictionariulu limbbei romane, dein glossariulu si analale societatii academice dein Bucuresci; dein pertractarile universitatiei natiunei sasesci dein Sibiu etc.

De si s'a esprimatu in organululu asociatiunei nóstre „Transilvani'a“ multiamit'a comitetului pentru tóte cartile si obiectele ce s'an daruitu in acesti 2 ani pe seam'a bibliotecii, totusi mi-tienu de o placuta datorintia a reaminti si cu acésta ocasiune numele aceloru onorati domni, cari au bine volitu a darii opere de ceva importantia pentru bibliotec'a nòstra, si anume au daruitu: dn. archimandritu Nicolau Popea opulu seu intitulatu: Contra-critica la critic'a dlui I. M. Moldovanu; dn. I. Moldovanu opulu seu: Spicure că respunsu la Contr'a-critica dlui Popea;

dn. Gavrila Popu opulu seu: Istori'a revelatiunei divine; fericitulu dr. Ioane M. Lazaru opulu seu: tabelele istorice sincronistice ale colonielorn romane din Daci'a traiana etc., dn. Ladislau Vaida opulu seu: Epistola deschisa catra Telegrafulu romanu, dn. Michailu Cogalniceanu opulu seu: Chronicile Romaniei séu Letopisitiele Moldavie si Valachiei; dn. dr. Anastasie Fetu operele sale: Enumeratiunea specielor de plante si Manualulu de medicina practica popularia; dn. I. M. Bojoreanu opulu seu: Colectiune de tóte partile Legiuirilor (in Romani'a); dn. Iunius opulu tradusu de densulu si intitulatu: Femeile de Iuliu Pederzani; dn. C. Adalbert Bielz opulu seu: Tetradrachmele dacice in Transilvani'a; mai incolo a mai daruitu pre lenga alti benefacatori dn. Fridericu Eugber, anticariu in Sibiu 28 de carti pe seam'a bibliotecii. Dn. Iuliu Bardosi a daruitu 3 si dn. D. Aurelu Brote 2 monete vechi, — dintre care 4 de argintu — pentru collectiunea nòstra numismatica.

Cifrele espuse despre modulu in care progresédia bibliotec'a nòstra, ne potu deci de o parte servi de o secura proba, cà publiculu nostru scie apretiá o atare institutiune dupa meritu, si ne confirma de alta parte destulu in convictiunea nòstra despre celu mai d'aprópe si necontestabile viitoriu, ce'i si compete bibliotecii nóstre facia cu alte institutiuni egale.

Inainte de a finí acestu raportu biennale trebuie se mai facu o observare. Asemnandu-se asociatiunei nóstre la espositiunea universale dein Vien'a in an. trecutu unu locu speciale, s'a tramesu dein bibliotec'a nòtra spre espunere urmatóriele carti: Adunarile generali dela 1862—1866 legate in unu tomu; Transilvani'a, fóia asociatiunei pre 1868 legata separatu; Trasilvani'a dela 1869—1872 legata in doue tomuri, Statutele asociatiunei dein anulu 1862—1866 deinceputu cu regulamentulu dein 1871 legate la olalta, si in fine conspectulu membrilor asociatiunei dein 1866—1872, éra legate la olalta.

Preste totu s'a tramesu spre scopulu indigetatu 6 bucati legate in modulu celu mai corespundietoriu.

Pentru doritorii de a-si procurá atàtu actele adunariilor generali ale asociatiunei nóstre dela activarea ei pàna la 1866, càtu si fóia asociatiunei „Transilvani'a“ dela aparitiunea ei pàna in presente, se mai notifica, cà dein tóte aceste — cu pucine exceptiuni — se mai afla la bibliotec'a nòstra unu numeru considerabile si se potu procurá dela secretariatulu asociatiunei pre lenga unu pretiu destulu de moderatu — sub anumite giurstari si gratuitu.

Cu aceste mi-incheiu acestu raportu cu firm'a si viu'a sperantia, cà facia de starea deserisa a bibliotecii asociatiunei atàtu onorabilulu publicu, catu si prea marit'a adunare generale va continua a aduce si pe anulu viitoriu si mai departe posibilele sale sacrifice in favórea bibliotecii nóstre.

Fiindu alu prea maritei adunantie devotatu

Ioane Cretiu,
secret. magistr. si bibliot. alu asoc.

Relatiunile proprietatiei de pamentu in Transilvania.

Robia iobagésca in marea principatu alu Transilvaniei se mai alinase prin measurele autocraticice luate de imperatulu Iosifu II. in urmarea revolutiunei sangeróse dein an. 1784. Cu tóte acestea, mai remasesera alte juguri grele pe cerbicea poporului, precum 104 dile de munca pe anu, cu vite tragicóre séu cu bratiale; dieciuél'a dein tóte productele pamentului; torsulu si tiesutulu femeiloru pentru „dómne;“ angari'a si munc'a robitória de trei septemani la districtu (comitatul, scaunu), adeca spre a ingrasia pe mile de functionari municipali, carii odeníóra erá mai totu atáti traotori, ómeni perde-véra. Ce vi se pare inse, că acestea robii barbare inca totu nu se parea asia doreróse, precum erá legile acelea selbatece si paganesci, care omului tieranu nenobile, ii denegá personalitatea in facia tribunaleloru, in cátu se nu pótá portá processu in persóna, nici cá actoriu, nici cá accusatu, éra altele ii denegá orice dreptu de a'si poté castiga proprietate de pamentu in tienuturile cele intense, cunoscute sub numele feudalisticu de comitatu (dela Comes), si érasi altele i interdicea tienerea de cai si amblarea calare, portarea de arme, invetiarea la scóla.

In fine a venitu 15. Maiu 1848, in care poporulu a sfarmatu lantiurile feudali, a proclamatu dreptulu de proprietate si desrobirea pamentului. Diet'a aristocratiloru in 31. Maiu alu aceliasi anu, nu avu incátrau, fù necessitata a nimicí legea ce o facuse ea insasi numai cu unu anu inainte (184^{6/7}), cu scopu de a spolia pe poporu inca si de pucinulu pamentu ce'i remasese in usufructu platiu cu sudori de sange. Asia dara acea dieta, constrinsa de impregiurari, inca proclama desfientarea iobagiei, inse cu multime de cugete rezervate (reservationes mentales), care apoi isi scósera capulu in anii ce urmara. Ar fi fostu si mai reu de poporu, déca planurile rezervate nu s'aru fi deochiatu multu prin bellulu civile. Abia in Iuniu 1854 relatiunile de proprietate intre poporu si nobili se regulara pe cale absolutistica, prin patenta imperatésca. Enorme sunt folósele asecurate la cele cinci mii de familii aristocratice mari si mici, prin acea lege imperatésca, si dreptu avuse fostulu referente Dr. Grimm, candu in urm'a publicarei acelei patente disese: „Aristocratii Transilvaniei mi-aru potea ridicá una statua cátu a lui Ioane Nepomucu dein piata Sibiului.“ Patrudieci si duoe de milioane florini, impreuna cu tóte drepturile asia numite regalie (cárchi-maritulu, moraritulu, venatulu, pescaritulu etc.) le aruncara in sinulu cátoruva mii de familii, caroru le-au remasu si intensele mosii numite allodiali. Acestea desdaunari sunt atátu de exagerate si excentrice, in cátu Transilvania nu le va potea copri nici-o-data, fóra unu ajutoriu séu subventiune abundante dein partea statului, pentru că ele sunt, dupa marturisirea toturor barbatiloru competenti, de cinci siese ori mai mari de cátu s'ar fi cuvenit u se fia.

Acestu adeveru ilu recunoscu chiaru si ungurenii, inse numai acuma, dupace se vedu necessitati a votá pe fiacare anu cátu 1 millionu 680 mii de florini subventiune la fondulu urbariale transilvanu.

Se face la diverse ocasiuni intrebarea fórtă justa, că asia dara dupa atat'a sange versatu si dupa atatea lupte si cabale, cu cátu proprietate de pamentu a scapatu, anume la 1854, poporulu tieranu preste totu si in specie poporulu romanescu.

Inainte cu cátiva ani s'a mai datu responsu la intrebarea acésta, intemeliatu pe informatiuni authentic, castigate in a. 1863 si publicate. Pe atunci poporulu avea in proprietatea sa dein territoriulu tieriei parte multu mai mare decatú aristocrazi'a, éra romanii avea pamentu mai multu decatú toti cei laliti locuitori ai Transilvaniei. Differentia erá nespusu de mare intre ceea ce avusera romanii inainte de 1848 si intre ce avea la 1863 că proprietate de pamentu. Dupa acestea date statistice se conformase apoi cancellari'a curtiei si la intocmirea proiectului de lege electorale; punendu adeca si regimulu temeliu mare pe proprietatea de pamentu, a pusu se se faca unu conspectu tabellariu dupa nationalitati si dupa classi de poporu, că se se védia care cátu possede.

Astadi, adeca in anii mai deincóce, nu mai avuramu de unde se aflamu relatiunile de proprietate si proportiunile ei dupa nationalitati si classi de poporu. Una singura chiaia amu potea lua la mana, si aceea este asia numit'a dare de pamentu, numita si contributiune terratica, séu si impositu fondiariu. Acea contributiune terratica, aruncata pe jugere (pogóne) este in Transilvania de 1 millionu 316,147 florini. Se vedemu in ce proportiuni se platesce aceea, si celu care cunóisce relatiunile ethnographice ale tieriei va sci se traga óresicare conclusiuni si anume va vedea, că poporulu mai are inca multu territoriu in proprietatea sa, si că asia numitele Latifundia inca nu se inmultira asia, precum se temu unii si altii. Dein acea suma a contributiunei terratici au platiu in anii mai dein urma:

Locuitorii dein asia numitulu fundu regescu, adeca sasime si romanime amestecata, si cei dein districtulu Naseudului, toti romani, sum'a de v. a. fl. 262,087.

Cele 18 cetati si oppide v. a. fl. 84,810.

Nobilii, proprietari mari si mici v. a. fl. 310,134.

Nenobilii, adeca poporulu tieranu v. a. fl. 689,116.

Acestu extractu tabellariu s'a facutu in Budepestea inainte numai cu patru ani, si este cunoscetu dein unu memorialu ungurescu, in carele contributiunea terratica se luà érasi de basea unei noue legi electorale. Acestea cifre sunt destulu de seci si mute; ele inse esplica de minune acelea incordatiuri si sbuciumari desperate, pe care le vediu lumea in diet'a dela Budepestea, cu ocasiunea desbaterilor parlamentarie, care au decursu asupra proiectului novellei electorale, carele se nascu unu fetu atátu de monstru si atátu de umilitoriu pentru parentii lui,

că si pentru tiéra, in cátu de nu aru mai fi alte dieci de temeliuri fórte grave, de a perde si cea dein urma schintea de incredere cáttra ei, acésta singura sterpitura si caricatura ar fi de ajunsu, că se tienă departe de ori-ce comuniune cu densa pe ori-care locuitoriu transilvanu neprivilegiat, si mai alesu pe ori-ce romanu, care mai simte in peptulu seu demnitatea de omu, si incade omu liberu si de cettánu alu Europei celei civilisate.

Éca ce lucru mare este a tiené că ferulu la proprietate de pamentu, a inventia pe toti romanii, di si nópte, că se lege totu denariulu cu siepte atie, se adúne si se'si cumpere mosiia, pamentu, proprietate jacatória, se o cultive cu tóte braçiale si se o iubésca că pe tata-seu si pe mama-sa.

Lupta pentru dreptu.

(Continuare.)

De ací urmáza antipathi'a lui Savigny si a aderentieloru sei in contr'a interventiunii legislaturei, d'aci urmáza total'a necunoscere a insemnatatii adeverate a consuetudinii (obicinuitiei) in teori'a lui Puchta despre drepturile consuetudinii.

Consuetudinea pentru Puchta nu e altu de cátu unu simplu midilocu de cunoscere a convictiunii de dreptu. Că acésta convictiune trebue mai antaiu se se formeze prin punerea in practica, că prin acésta trebuie se'si probéze fortia si chiamarea d'a guverná viéti'a, mai pe scurtu, că si pentru dreptulu consuetudinei e valida axioma, că „dreptulu e o notiune de fortia“, — pentru acestu adeveru ochii acelui mare spiritu au remas inchisi.

Printr'acésta numai tempului isi platesce tributulu, pentru c'acelu tempu a fostu period'a romantica a poesiei nóstre, si cine nu se teme s'aplice notiunea romanticismului la jurisprudintia si'si da osténela se compare directiunile corespundietore pe ambele terenuri, pôte că va fi de acordu cu noi, candu vomu afirmá că scól'a istorica se pôte numi cu aceiasi dreptu si scóla romantica.

Esiste o ideia in adeveru romantica, basata pe o falsa idealisare a tempiloru trecuti, care afirma, că dreptulu se desvólta totu atàtu de linstitu, fóra pedeça si lipsitudo de fapte, că si o flóre de campu. Aspr'a realitate ne probéza contrariulu, si nu numai acea mica parte pe care o avemu inaintea ochiloru si care mai pretutindeni ne-aréta supremele incor-dari ale popóraloru pentru fixarea relatiuniloru loru de dreptu — cestiuni de interesu vitale ce se imbulzescu un'a pe alt'a, — dar si impressiunea remane aceeasi, ori-unde ne vomu aruncá privirile in trecutu.

Astu-feliu, pentru teori'a lui Savigny, nu remane de cátu tempulu prehistoricu, despre care ne lipsescu ori-ce cunoșcintie.

Dar déca va fi permisu a esprime óre-care conjectura asupra'i, apoi opunemu teoriei lui Savigny, care si-a radicatu pe scen'a desvoltarii paciuite si

inocintę a dreptului din interiorele convictiunii popóraloru, opunemu p'a nóstra, diametralmente oposa, si ni se va recunósce că are in favóre'i celu puçinu analog'a desvoltarii istorice visibile a dreptului si, dupa cum credemu, si avantagiulu unei mai mari probabilitati psichologice.

Tempulu prehistoricu! Erá odinióra la moda se fia inzestratu cu cele mai frumóse calitatii: aderetu, sinceritate, fidelitate, innocentia, credintia piósa, si, p'unu astu-feliu de terenu, si-aru fi pututu desvoltá fóra indouíela si unu dreptu, fóra altu motore de cátu fortia convictiunii de dreptu, si n'aru fi fostu lipsa de pumnu si de spada.

Daru actualminte, ori-cine scie că multu laudatulu tempu prehistoricu a avutu tocmai caracteru cu totulu contrariu, si supositiunea că ar fi ajunsu la dreptu cu mai multa inlesnire de cátu periódile successive, cu greu mai pôte gasi credientu. Suntemu convinsi că labórea intrebuintiata a fostu cu multu mai aspra si că chiaru cele mai simple asiome de dreptu, — cum suntu cele amintite din dreptulu romanu anticu, care dà libertate posesorelui se'si reia obiectulu seu de la ori-cine unde l'aru gasi si creditorelui d'a vinde in sclavia esterna pe debitorile insolvente — au trebuitu se fi trecutu mai antaiu print'r'o lupta feroce, pâna se fi intratu in vigóre si pâna se li se fi supusu toti.

Se facemu abstractiune de tempulu prehistoricu, se nu ne ocupamu decâtunumai de ceea ce scimu din istoria. Informatiunile ce ne ofere istoria documentata despre desvoltarea dreptului, potu se ne satisfaca. Aceste informatiuni sunt, că nascerea dreptului a fostu că si a omului, insocita regulatu de durerile cele mai violente ale nascerei.

Si óre se ne para reu că e asia? Tocmai imprejurarea că dreptulu nu se castiga fóra osténela, că popórale au trebuitu se se lupte si se'si verse sangele pentru castigarea lui, tocmai acésta imprejurare produce intre densele si intre dreptulu loru aceasi strinsa legatura, că si pericululu vietii intre mama si copilu in momentele nascerei.

Unu dreptu castigatu fóra osténela sémena cu acei copii, pe carii 'i aduce cocosterculu. Ce a adusu cocosterculu, pôte rapí vulpea si uliu, pe candu mamei, care a nascutu pe copilu, nu i-lu pôte rapí.

Totu atàtu de puçinu se potu rapí unui poporu drepturile si institutiunile pe cari si-le a castigatu prin munce sangeróse.

Se pôte dar afirmá fóra frica, că energi'a iubirii, cu care unu poporu se alipesce de dreptulu seu si si'lui apara, se mesura dupa trud'a si osténel'a ce si-a datu pentru castigarea lui.

Nu numai consuetudinea, ci sacrificiulu innóda cea mai tare legatura intre poporu si dreptulu seu, si acelui poporu, pe care Dumnedieu ilu iubesc, nu'i daruiesce cea-a ce'i lipsesce, nici nu'i usiuréza labórea castigarii, ci din contra i o ingreuiéza.

In sensulu acesta, nu hesitamu a dice că lupt'a,

ce reclama dreptului pentru a se nasce, nu e unu blasteru, ci o binecuvantare.

Se ne intorcemu privirile spre lupta pentru dreptulu concretu, a dou'a parte a esunerii nostre.

Ea se provoca prin violarea seu refusarea acestui dreptu.

Fiindu-ca nici dreptulu individual, precum nici alu poporalor, nu e scutitu d'acestu periculu, urmeaza c'acesta lupta se poate repeti in tote sferele de dreptu: in valile dreptului privat, ca si pe culmea dreptului de statu si a dreptului gintilor.

Resbelulu, rescold'a, revolutiunea, asia numita lege de Lynch, dreptulu pumnului si alu luptei din evulu de midilociu si ultimulu seu restu in tempulu actuale — duelulu, — in fine dreptulu de aparare si bland'a lupta „procesulu“: ce suntu tote acestea pe langa diversitatea obiectului si aspectului seu, a formelor si dimensiunilor luptei, de catu totu atatea scene ale aceleasi drame, ale luptei pentru dreptu? . . .

De odata cu violarea dreptului, se presenta nedreptatitului intrebarea, deca are se'lu mantinea, se opue adversariului resistantia, adeca se lupte seu se se lapede de densulu cedendu adversariului.

Nimeni nu 'lu constringe se iea o decisiune in acesta privintia.

Ori-care va fi resultatulu, in ambele casuri se cere unu sacrificiu.

In casulu d'anteiu, dreptulu se sacrifica pacii, in celu d'alu douilea, pacea dreptului.

E dar cestiunea: care sacrificiu convine mai bine, cu privire la relatiunile individuali ale casului si persoanei? Bogatulu, pentru ca se'lu lasi in pace, va sacrificia obiectulu ce, pentru densulu are o valore neinsemnata, er saraculu din contra, va sacrificia pacea pentru obiectulu ce, pentru densulu, relativu, are o forte mare insemnatate. Astu-feliu cestiunea luptei pentru dreptu s'aru schimbá intr'unu simplu calculu matematicu, in care de ambele parti se cumparescu avantajele si desavantagele, dupa cari se formuléza decisiunea.

Ca in realitate nu e asia, o scie ori-cine. Esperiinta de tote dilele ne aréta exemple, in cari obiectulu certei e cu totulu in disproportiune cu munc'a, cu agitatiunea si cu spesele probabili.

Nimeni, cadiendu'i unu galbenu in apa, nu va da doui pentru ca se'lu scota. Pentru densulu cestiunea „catu se sacrifice ca se'lu regasésca“ e unu simplu calculu matematicu.

De ce ense ómenii nu facu acelasi calculu matematicu in casu de procesu?

Se nu se dica ca ei credu in castigarea lui si ca astépta ca spesele se cadia in spinarea adversariului. Ori-cine scie ca chiaru sigur'a perspectiva d'a plati forte scumpu invingerea, pe multi nu'i retiene dela procesu. De cate-ori advocatulu, care espune partii dificultatea causei sele si o desconsiliéza d'a

intentá procesu, aude respunsulu: ca vrea se'lu pórte, coste ori catu va costá?

Cumu ne vomu esplicá o astu-feliu de purtare, care, din punctulu de vedere alu unei rationale calculari a intereselor, nu se poate numi de catu nebunia?

Responsulu ce se dà de comunu e cunoscutu; mania d'a intentá procese, placerea de certa, impulsu neresistibile de a causá durere adversariului, chiaru cu convingerea ca o va plati totu atatu de scumpu, si poate mai scumpu de catu densulu.

Se facemu abstractiune de certa deintre doue persoane private si se le inlocuimu cu doue popora.

Unulu a rapitu pe nedreptu celuilaltu unu milu patratu de pamentu desiertu si fóra pretiu. Se declare pentru acésta resbelu?

Se privim cestiunea dein acelasi punctu de vedere, din care judeca teoria, mania*) tieranului de a face procesu vecinului, numai pentru ca acesta i-a rapitu cateva palmace de pamentu, brazdandu-le cu plugulu, seu pentru ca i-a aruncatul bolovani pe locu.

Ce insemnáza unu milu patratu de pamentu desiertu, in proportiune cu unu resbelu, care costa vieti'a a mii de muritori, duce miseria si lacrimele in colibe si palate, inghitite milióne si miliarde din tesaurulu Statului, si poate ca amenintia chiaru si existinta Statului? Ce nebunia se se sacrifice atatu de multu, pentru unu asemenea obiectu!

Asia aru trebui se vorbesca si sentinta, deca tieranulu si poporulu s'aru pute mesurá cu aceeasi măsura.

Cu tote astea, nimeni nu va vrea se dea acelasi consiliu poporului ca tieranului. Fiacare simte cu unu poporu, care aru remané mutu facia cu o astufeliu de violare a dreptului, si-aru sigila propria sentinta de mòrte.

Unui poporu, caruia i se poate rapí nepedepsitu unu milu de pamentu, i se voru rapí si celealte, pana nu'i va remané nimicu si va incetá d'a mai existe ca Statu, si nici ca merita ceva mai bunu!**)

Dar deca poporului ii e permisu se se apere pentru acelu milu de locu, desconsiderandu'i valorea, pentru ce se nu'i fia permisu si tieranului pentru palm'a sa de locu? Nu cumu-va se ne scapamu de densulu cu sentinta: „quod licet Jovi, non licet bovi“?

Ca si poporulu ce nu se lupta numai pentru acelu milu patratu de pamentu, ci pentru interesulu seu propriu, pentru onórea si independentia sa, ase-

*) Candu pedepsesce insusi poporulu, multimea, fóra procedura judecatorésca, la momentu, deca prender pe cineva in delictu flagrant, de ex. pe tetiunari.

**) Allusione si avisu la „patriotii“ acia, carii dormu atunci, candu vecinii calca fruntariele tierei si impingu inainte semnele, muta cursulu peraelor, astupa fontani, talia arbori etc., pentru ca se nu se mai cunoscă fruntarie vechi.

menea si in acele procese, in cari domnesce acea dispropoziune amintita intre valórea obiectului, a speselor si a sacrificiilor probabile, nu e vorba numai de acelu obiectu neinsemnatu, ci de unu scopu ideale: mantienerea a insesi persoanei si a simtiului ei de dreptu, si cu privire la acestu scopu, nedreptatitul desconsidera tóte sacrificiele si incomoditatile ce'i causédia procesulu: ací scopulu santiesce midilócele.

Nu interesulu banescu indénina pe ofensatu se incépa processulu, ci durerea morale ce simte pentru nedreptatirea ce a suferit. Elu sustiene procesulu numai pentru recastigarea obiectului — pe care adesea, pentru constatarea motivelor processului, l'a donatu a priori unui institutu filantropicu, — ci pentru că se'si castige recunoscerea dreptului seu. O voce interna i spune că nu'i e permis u se taca, că nu e vorba de obiectulu fóra valóre, ci de persón'a sa, de simtiulu seu pentru dreptu, de stim'a cátre sine; intr'unu cuventu, pentru densulu procesulu se schimba dintr'o simpla cestiune de interesu, intr'o cestiune de caracteru.

Pe de alta parte inse experient'a ne aréta, că multi altii, in aceeasi situatiune, ieu tocmai decisiunea contraria: pacea le e mai scumpa de cătu unu dreptu mantienutu cu truda si ostenéla.

Facia de acestia, ce atitudine se luamu cu opiniunea nostra?

Se spunemu numai, că acésta e o cestiune de gustu, individuale si de temperamentu? Unuia i place se se certe, ér celualaltu e iubitoru de pace si, din punctulu de vedere alu dreptului trebuescu respectati amendou, de óre-ce dreptulu da nedreptatitului deplina libertate, s'aléga intre apararea dreptului seu si intre lapidarea de densulu?

Noi condamnamu acésta opiniune — pe care o intalnimu adesea in viétia — in modulu celu mai categoricu, fiindu cu totulu opusa naturei interne a dreptului.

Déca acésta opiniune ar reesi se se generalisie, atunci insusi dreptulu aru fi perduto, fiindu că pe candu dreptulu reclama pentru esistenti'a sa cea mai barbatésca resistentia, acésta opiniune propaga fuga misielosa deu naintea lui.

Noi ii opunemu axiom'a, că resistenti'a in contr'a nedreptului e o datoria: o datoria a nedreptatitului catre sine, pentru că e o cerint'a a esistentiei morale; datoria catra comunitate, pentru că trebuie se fia comună spre a puté conduce la resultatu.

Lupt'a pentru dreptu e o datoria catra sine a nedreptatitului.

Mantienerea propriei esestintie e legea suprema a creatiunei; ea se manifesta prin instinctulu de conservare in fia-care fintia. Pentru omu e vorb'a nu numai de viétia fisica, ci si de esistentia morale, a carei conditiune e dreptulu.

In dreptu, omulu posede si'si apara conditiunea esistentiei morale. Fàra dreptu, cade pe trépt'a animalelui. Proba vechii Romani cari, din punctulu

de vedere alu dreptului abstractu, considereau pe sclavi pe aceeasi trépta cu animalele.

Mantienerea dreptului este dara o datoria a conservarii morale, éra total'a renunciare la dens'a — posibile odinióra, imposibile astadi — identica cu sinuciderea morale.

Dreptulu inse e numai sum'a institutiunilor isolate. Fia-care din ele coprinde o conditiune particularia de esistentia: posessiunea, că si casatori'a; contractulu, că si onórea. O renunciare la un'a dintr'ensele e dara, din punctulu de vedere alu dreptului, totu asia de imposibile, că si renunciarea la dreptulu intregu.

Cu tóte astea, ceea ce e possibile, e pré usioru o violare din partea altu-cuiva a uneia din aceste conditiuni: datoria subiectului e de a respinge acelu atacu.

Pentru că simpl'a garantare abstracta din partea dreptului a acestoru conditiuni nu e suficiente, ele trebuescu mantienute in modu concretu din partea subiectului. Motivulu pentru acésta 'lu ofere arbitriulu, déca cutéza a le violá.

Dar nu fia-care nedreptu e arbitriulu, adeca o rebeliune in contr'a ideiei de dreptu. Posesorele obiectului meu, care se considera că proprietariulu lui, néga in persón'a mea nu idei'a posessiunei, ci dein contr'a, se refere la densa in favórea sa. Cért'a deintre noi doui se invertesce in jurulu cestiunii: cine dein noi e proprietariulu?

Hotiulu si talhariulu se ridica peste sfer'a dreptului de proprietate; ei néga, de o-data cu posessiunea mea, si idei'a posessiunei, si prin urmare o conditiune essentiale a existentiei mele că persóna.

Se ne imaginamu fapt'a loru că generale, că maxima de dreptu: atunci posessiunea e negata si in principiu, si in practica. De aceea fapt'a loru coprinde nu numai unu atacu in contr'a obiectului meu, ci in acelasi momentu si in contr'a persónei mele, ér' déca e o datoria se'mi aparu pe cea dein urma, apoi aceeasi datoria se aplică si la casulu acesta, si numai atunci se pote modifica, candu se nasce unu conflictu intre acésta datoria si intre alt'a mai inalta, a conservarii vietiei mele, cum se intempla in casulu candu banditulu imi pune alternativ'a intre punga si viétia.

Facèndu abstractiune de casulu acesta, e de datoria mea se combatu cu tóte midiulócele de cari dispunu, acea desconsiderare a dreptului in persón'a mea, pentru că prin tolerarea ei imi statuediu unu momentu in viétia, in care am fostu lipsitu de dreptu.

Unu asemenea lucru nu e permis u se sufere nici unu omu.

Facia cu possesorele bona fide a obiectului meu, me aflu cu totulu in alta positiune. Ací cestiunea ce am de facutu nu e o cestiune a simtiului meu de dreptu, a caracterului, séu a persónei mele, ci o pura cestiune de interesu, că-ci ací pentru mine nu e nimicu altu in jocu, decàtu valórea obiectului.

Acăi e justificabile se cantarescu castigulu, prestigiulu si reesit'a processului, si se'mi alegu, că séu se intentu processulu, séu se me lasu de densulu si se me impacu.

Impacarea e punctulu de coincidentia a unui astu-feliu de calculu reciprocu de probabilitate si a premisselor puse: solutiunea cea mai corecta a neintielegerei.

Déca totusi impacarea se face asia de anevoia, déca ambele parti declara adesea a priori, că nu voru se scie de nici o negotiatu de impacare, apoi caus'a acestei aparitiuni nu e numai că calculele reciproce de probabilitate differu pré multu intre densele, ci că fia-care din partile litigante presupune despre ceealalta unu nedreptu patentu, séu o intentiune reu voitória.

Prin acést'a, chiaru candu cestiunea se marginesce la unu processu cu formele nedreptului obiectivu — rei vindicatio — totusi pentru parte caracterulu psichologicu alu cestiunei remane acelasi, că si in casulu de mai susu: violare a dreptului. Dein punctulu de vedere alu subiectului, tenacitatea cu care respinge ataculu adusu dreptului seu, e totu atatu de motivata si indreptatita dein punctulu de vedere morale, că si facia cu hotiulu.

Voindu cineva in asemenea casu se irfricosiedie pe partea care s'a decisu a'si apara dreptulu violatu, prin observari facute asupr'a speselor, consecintielor procesului si nesicurantii de reesita, e o erore psichologica, din cauza că pentru acea parte cestiunea nu e o cestiune de interes, ci o cestiune de simtiu pentru dreptu.

Singurulu punctu din care se pote opera cu óre-care resultatu, e presupunerea intentiunii reu voitória a adversariului, de care se lasa a fi condusa partea. Déca cuiva ii succede a o reinfrange,* apoi propriulu nervu alu resistintiei e taliatu, si partea mai aplecata a priví cestiunea din punctulu de vedere alu interesului, e prin urmare si mai aplecata la impacare.

Este indestulu de cunoscutu, ce oposițiune cerbicoasa facu adesea ómenii preocupati de dreptulu loru la ori-ce incercari de asemenea natura, si credeimu că nu vomu fi contradisni, de vomu afirmá, că acésta implacabilitate psichologica, acésta tenacitate a neincrederei nu e numai unu ce curat u individual, conditionat de caracterulu persoanei, ci că acést'a este effectulu, contrastele generali ale culturei si positiunei sociale, in care se afla partile litigante.

Acésta neincredere e mai tenace la tieranu.

Asia numit'a mania a lui de a purta processe, de care e ácusatu, nu e altu de cătu productulu a doui factori, carii caracteriedia pe tieranu, adeca: unu simtiu poternicu de proprietate, că se nu dícemu de avaritia si de neincredere. Nimeni altulu nu-si

princepe asia bine interesele sale si nu pastréza asia de bine ceea ce are, că tieranulu, si totusi e cunoscutu, că nimeni nu sacrificia asia de usioru totu ce are, pentru unu procesu.

Eca o flagranta contradicere in apparentia, care in realitate e forte usioru de espicatu. Fiindcă tocmai amórea sa bine desvoltata pentru proprietate face se simtia mai tare o violare a dreptului seu, reactiunea la densulu e mai violinte. Mani'a*) tieranului de a intentá processe nu e altu de cătu o aberatiune a simtiului de proprietate, produsa de neincredere, asemenea aparitiunei analóge in amoru: gelosi'a intórce ascutisiulu asupra'si, nimicindu in cele din urma tocmai ceea ce vrea se salvedie si se conserve pentru senesi.

O proba interesante despre cele dise ne ofere anticulu dreptu romanu. Acolo neincrederea tieranului, care presupune ori-carei violari a dreptului o intentiune reu voitória din partea adversa, e formulata, asia dicendu, in axiome de dreptu. In tóte casurile; inca si atunci, candu e vorba numai de nedreptulu obiectivu, dreptulu romanu aplică consecintiele celui subiectivu, adeca o pedépsa pentru partea care perde. Simtiulu de dreptu violatu nu se multiamesce numai cu simpl'a restituire a dreptului, ci pretende o satisfactiune pe de asupra, pentru că adversariulu i-a atacatu dreptulu, cu séu fără vina.

Déca in dilele nostra tieranii aru fi chiamati se judece causele, e probabile că ar fi intocmai că alu anticilor tierani romani. Inse si in vechi'a Roma neincrederea in dreptu s'a infrantu in principiu prin cultura, facendu-se distinctiune intre cele doue specii ale nedreptului: a celui cu vina si a celui fără vina, séu a celui subiectivu, si a celui obiectivu, in limb'a lui Hegel a celui naivu.

(Va urmá.)

Epilogu la documentele historice publicate pâna acum.

Cu acestea s'ar fi inchiaiatu publicarea acelei collectiuni de documente historice transilvane, care se decopiasera dein marea collectiune a repausatului comite Iosif Kemény. Modulu cumu s'a publicatu, nu a fostu alesu de redactoriulu acestei folie, i s'a inpusu lui prin poterea impregiurilor, in care se afla natiunea si mai de aprópe Asociatiunea nostra, care este editóri'a foliei. Candu nu aru fi lipsit midiulócele pecuniarie, si déca amu fi avutu mai multi lectori de aceia, carii cunoscu limb'a latina, atunci acésta collectiune ar fi esită in unu singuru volumu, pentru că historiculu se pote avea incai acestea documente in una singura carte, éra nu se le caute in 5—6 volume. Cu tóte acestea, noi multiaminu Ceriului, că le vedem date si asia, in pos-

*) Terminulu lat.: refutare.

*) Patim'a, passiunea, cerbici'a pâna la nebunia si desperatiune.

sessiunea romaniloru; că-ci déca ele nu se afla adunate in unu singuru volumu, dara nici nu mai sunt respondite pentru noi in sute de bibliotheci si archive ascunse si departate. Multe dein documentele publicate de noi au vediutu lumin'a mai antaiu in acésta fólia, si ele voru implea unele lacune parte in histori'a generala a natiunei nóstre, a caroru inplinire historică abia o mai credea possibile. Acésta collectiune revérsa cu totulu alta lumina preste relatiunile politice si sociali, care s'au desvoltat in cursulu seculiloru, intre romani, magiari si sasi; ceea ce se intrevedea mai inainte numai prin una sita fórte désa, astadi ne stă in perspectiva multu mai apropiata. Inca nu s'a luminatu de plenu, se mai cere aprederea multoru candele si facili prin intu-necimea seculiloru. Se adunamu inse la unu locu-tóte documentele historice cát s'au publicat la romani, fia si numai de 12 ani incóce, de una parte in Bucuresci, de alt'a iu Blasiu (Archivu), apoi in columnele acestei folie, unele si in diariele nóstre politice, si vomu vedea, că progressulu pe acestu terrenu alu activitatiei nationale este unulu dein cele mai inbucuratórie, lipsesce numai, că toti romanii cát s'au apucat a se ametí si inbeta de ideile cele vage ale unui cosmopolitismu fórte reu intielesu, se cultive barbatesce histori'a patriei si a natiunei, se'i caute si se'i deschida neincetatu fóntani noue, se o tractedie in modu pragmaticu, se propage prin ea amórea de patria, unire strinsa si solidaritate nati-onale, devotamentu si promptitudine de a sacrificá viétia si avere in tempuri de pericule, credentia ne-clatita in poterea nóstra de viétia nationale si in immortalitatea elementului nostru, prudentia politica, unita cu tari'a sufletului, mai in scurtu, tóte virtutile patriotice si urgi'a pecatului, tradarei si a poltro-neriei.

Inainte de a inchiaá pentru asta-data, ne sim-tim obligati a ne exprime de nou multiamit'a nóstra la toti aceia, carii au fostu auctorii si midiulocitorii acestei publicatiuni.

Repausatulu com. Iosifu Kemény, proprietariulu marei collectiuni dein care s'a scosu acésta, generosu precumu era, si scutitu de multe prejudetie ale clasei aristocratice, inaltiatu mai presusu de miseriile nóstre nationali, care sunt atátu de caracteristi-ce pentru partea cea mai mare a locuitoriloru transilvanie, la rogarea dlui canonico Cipariu, insocita de a mea, candu cu adunarea literatiloru la Cinculu mare in a. 1848, ne-a datu voia prin dn. prepositu Stefanu Moldovanu, pe atunci parochu aprópe de Turd'a, că se decopiamu, séu se punemu a se decopia, ori cát documente credemus noi că potem folosi dein collectiunile sale. Indata dn. Cipariu si-a pusu omu in adensu pe spesele sale că se decopiedie barbatesce, éra dn. Stef. Moldovanu, amiculu nostru dein anii teneretielor, totu-deauna promptu a sacri-fica poteri spirituali si materiali pentru sant'a nóstra causa, a facutu totu că se procure si Foiei pentru

mente, ánima si literatura, unu altu exemplariu dein aceeasi collectiune. Intr'aceea venira preste noi evenimentele aniloru 1848—9, in care de asemenea lucrari ale pacii nu potea fi vorba. In anii de antaiu ai systhemei absolutistice, pre cătu mai fu in viétia c. Kemény, dn. Moldovanu continuà cu copiare, pàna ce aduse collectiunea in starea in care o vediuramu, si asia intregita o puse la dispusetiunea asociatiunei transilvane romane prin redactoriulu Transilvaniei, care luà asupr'asi sarcin'a de a o publicá, premi-tendu la fia-care documentu unu extrasu romanescu si insociendu mai pe tóte cu note explicative séu comentatórie asia, in cătu se fia aduse in legatura cu acelea momente historice, la care apartienu dein natur'a loru.

Conjuncturele politice dein dilele nóstre, agita-tiunea febrile a spiritelor, evenimente mari si extra-ordinarie, incercarile scólei cosmopolitice de a para-lisá si a luá chiaru in risu acelu studiu, care este celu mai aptu de a destepta si nutri in pepturile romaniloru virtuti patriotice si nationali, -au abatutu attentiunea multora dela publicatiuni historice. Tóte acestea si alte asemenea pedece pe noi nu ne-au descuragiato. Va veni un'a alta generatiune, care va scí appretia fatigele si sacrificiale toturoru acel-oru barbati contemporani, cát lucra di si nópte pentru întregirea historiei nóstre.

Lege pentru regularea proprietatiloru statului dein Basarabi'a ocupate de locuitorii colonisti si domenieni.*)

Cap. I. Despre rescumpararea dariloru si sarcineloru si impropriatarirea colonistiloru si domenielor.

Art. I. Colonistii si cei-lalți locuitori disi domeniani din Basarabi'a, devinu si remanu deplini pro-prietari pe pamentulu supusu posessiunii loru in intindere marginita, cei d'antaiu pàna la 50 desetine, ér cei de alu douilea pàna in 30 desetine pentru fia-care capu de familia in fintia din diu'a promulgarii presentei legi, si in limitele terenului ocupatu de densii astadi in fia-care comuna.

Candu intinderea terenului specificatul mai susu nu va fi de ajunsu pentru a se da la fia-care capu de familia cát 50 séu 60 desetine, atunci se va impartí pamentulu in parti ecuale intre densii.

In casu inse, candu pamentulu ocupatu de acesti locuitori in fiacare comuna va fi de o intindere mai mare preste numerulu de 50 séu 30 desetine, desti-nate fia-carui capu de familia, atunci prisosulu te-renului remane proprietate libera a statului.

Art. 2. In intinderea terenului datu locuitoriloru fosti colonisti séu domeniani, intra si vétr'a satului, precumu si gradinele, viele, livedile, padurile si plantatiunile de ori-ce natura.

Art. 3. Veduvele cu copii necasatoriti se prenumera intre capii de familia.

Art. 4. Preotii bisericelor au facultatea a cere se fia prenumerati intre capii de familia in comunele unde se afla asiediati.

Acésta cerere urmăza a fi facuta de preotu inaintea comisiunii instituita prin art. 17 din presentă lege, subtu pedepsa de-a nu poté, in nici unu casu, in urma a esercită acésta facultate.

Art. 5. In fiacare comuna se resvera, fără nici o despagubire, odata pentru totu-deuna, côte 60 desetine terenu pe sam'a basericiei, ca dotea ei, pentru intretinerea clerului si a celoru-lalti slujbasi basericesci in activitate.

Art. 6. Nu se voru prenumeră intre capii de familia locitorii disi contribuabili, cari se gasescu asiediati in comune, afara numai déca nu voru fi casatoriti cu coloniste.

Locitorii de acésta categoria, Romani séu impamenteniti, au facultatea de a primi côte dicee desetine de fia-care capu de familia din pamentulu de prisosu, aflate in diferite comune, séu din terenele libere ale statului.

Art. 7. Locitorii contribuabili, aretati in precedentulu articulu, cari voru voi a usá de acésta facultate, suntu tienuti a face declaratiunea loru inaintea comisiunii instituita prin art. 17, subtu pedepsa de a nu li-se mai tiené in sama cererile ce voru face in urm'a inchiaarii lucrarii comissiunii.

Despagubirea ce se cuvine statului dela acești locitorii, pentru fiacare desetina de pamentu, va fi totu acea determinata prin art. 13 pentru locitorii colonisti si domeniani.

Acești contribuabili, stramutandu se de pe pamentulu ce se cuvine numai fostiloru locitorii colonisti séu domeniani, au dreptulu de a se desface de casele pe cari le parasescu, avendu comun'a dreptulu de preemtiune (rescumparare).

Art. 8. In terminu de 15 ani dela promulgarea presentei legi, nici fostii colonisti séu domeniani, nici ceilalți locitorii simpli contribuabili, séu mostenitorii loru, nu voru poté instrainá nici ipotecá proprietatea loru, nici prin testamentu, nici prin acte intre viui, de cătu către comuna séu către vreunu altu locitoriu din acea comuna.

Art. 9. Candu unu locitoriu colonistu séu domenianu va muri fără testamentu, séu fără a ave mostenitori, partea lui de pamentu o va luá comun'a, cu indatorire de a plati datoria lui pentru pamentu.

Art. 10. Se desfintiéza odata pentru totu-deuna, si in tota intinderea colonieloru si a domenieloru, drepturile, privilegiurile, monopolurilor de carciume, sarcinele si indatoririle stabilite de legi, ucase, chrisóve séu invioiele perpetue ori temporale, remanendu că asemenea locitorii se se bucure de aceleasi drepturi si obligatiuni, la cari suntu supusi de obsce toti Romanii.

Pentru inlesnirea locitoriloru fosti colonisti si

domenianii la plat'a despagubirii către statu, preveduta la art. 13, voru fi scutiti de recrutatie pentru armat'a permanenta in tempu de 10 ani dela aplicarea acestei legi.

Art. 11. Nu intra in numerulu desetineloru acordate prin árt. 1 din present'a lege drumurile nationale, judetiene si comunale, ripele, prundurile, matcile apelor, stufurile si lacurile, cari tóte acestea remanu pe sém'a statului, precum si loculu trebuiniosu imprejurulu lacuriloru pentru pescuire.

Art. 12. Liberi suntu locitorii a isi adapá vitele in tóte apele, a prendre raci in lacu si in riuri si a pescú cu unditi'a, ori unde voru voi pentru trebuint'a casei loru, fóră a bagá navodu séu plasa.

Cap. II. Despre pretiulu rescumpararii dariloru, sarcineloru si a pamenturilor.

Art. 13. Pretiulu pamentului, pe care locitorii devinu deplini proprietari dupa art. 1 alu presentei legi, atătu pentru colonisti, cătu si pentru domeniani, va fi côte 80 lei de fiacare desetina.*)

Astufeliu capulu de familia, colonistu ori domenianu, va plati fiacare dupa numerulu desetineloru ce i se cuvine in comun'a unde se afla, potrivitu dispositiunilor art. 1, pentru pretiulu pamentului, in terminu de 15 ani, côte lei 6, bani 70 de fia-care desetina pe anu, adeca: procente $2\frac{4}{10}\%$ si amortismentu lei $4\frac{3}{10}\%$.

Acésta plata se va respunde odata si in acelasi terminu cu darile fiscale.

Art. 14. Fiacare comuna remane respondietore către statu, pe totu intervalulu de 15 ani, pentru sumele cuvenite fiscului in virtutea acestei legi.

Statulu, pentru asicurarea creantie sale dein fiacare comuna, are asupr'a pamentului posedatu de locitorii in virtutea presentei legi si o ipoteca legala, nesupusa nici unei inscriptiuni séu altei formalitatii.

Art. 15. Pâna la facerea unei noue mesuratori a pamentului, se va lua de baza, pentru fixarea despagubirii ce se cuvine statului in fiacare comuna, numerulu desetineloru indicate in rolurile, dupa cari se face astadi perceptiunea dariloru.

Art. 16. Pentru determinarea numerului capiloru de familia, se voru lua de baza totu rolurile curentului periodu catagraficescu, la cari se voru adaugá si insuratii, adeca acei deveniti capi de familia pâna in diu'a promulgarii presentei legi, precum si veduvele cu copii necasatoriti si netrecute in roluri.

Art. 17. Pentru a se constata numerulu capiloru de familia, voint'a preotului de a se prenumera séu nu intre capii de familia, numerulu desetineloru dupa art. 1, precum si sum'a despagubirii cuvenita statului dela fiacare comuna, conformu art.

*) Desetin'a se socotesce 1 hectaru si 925 metrii patrati, 61 $\frac{41}{100}$ prajini din falcea Moldovei, séu 2 pogóne si 4 prajini de dincéce de Milcovu, séu circa 2 jugere (holde) transilvane.

13., se instituie o comisiune pentru comunele coloniale si alt'a pentru comunele domeniale, compusa fia-care de unu delegatu alu fiscului si unu delegatu alesu de consiliele comunali.

Acésta comisiune va constatá inca numerulu locuitorilor birnici specificati in art. 6, luandu actu de declaratiunea loru că voiescu séu nu, a fi impropriatariti, si in casu afirmativu, pe care anume terenu.

Art. 18. In modulu de mai susu prescrisu, constatandu-se numerulu capiloru de familia, voint'a preotului si numerulu desetineloru cuvenite fiacarui colonistu séu domenianu, quantum despagubirii ce statulu are dreptu a implini dela fiacare comuna, comisiunile voru inchiaia despre acésta unu procesu-verbale in triplu exemplariu, subscrisu de ambii delegati; printr'unu osebitu procesu-verbale totu in trei exemplare, se va constatá numerulu si voint'a birniciloru.

Procesele-verbali, dupa ce se voru verificá de comitetulu permanente séu de consiliulu judetiénu, se voru depune unu exemplariu din fiacare la primari'a comunei, altulu la comitetulu permanente si altulu la ministeriulu finantieloru.

Art. 19. Neintiegerile intre cei doni delegati cari compunu comisiunile, asupr'a lucrariloru ce suntu chiamati a face dupa art. 17, se voru constatá print'r' anume inchiaiare.

Acestu procesu-verbale se va inaintá indata comitetului permanente séu consiliului judetiéuu, care in terminu de 8 dile libere dela inchiaarea comisiunii, va fi datoru a judecá intr'unu modu definitivu si irevocabile contestatiunea ivita.

In urm'a decisiunei comitetului permanente séu consiliului judetiénu, comisiunile voru efectua, in terminulu celu mai scurtu, constatarile aretate la art. 17 si 18, depunendu procesele-verbali la autoritatatile acolo aretate.

Cap. III. Dispositii transitorii.

Art. 20. Acésta lege se va pune in aplicatia dela 1. Ianuariu 1875.

Art. 21. Ministrulu finantieloru este autorisatu a face chialtuielele necesarii pentru aplicarea prezentei legi, pâna in concurrentia cu sum'a de lei 70,000."

In discussiunea generale neluandu nimeni cuventulu, proiectulu se ieia in considerare.

La art. 1. se propune unu amendamentu că terenulu remasu se fia proprietate a comunei si, la primulu recensemantu, se se impartia egalu capiloru de familie.

D. N. Blaremburg desvoltà amendamentulu, aretandu că prin elu s'admité óre-cum principiulu insuratieiloru, că terenurile remase se se impartia la

locuitori, de si poporatiunea din Basarabi'a e forte numerósa.

D. Horozoff espuse in camera că cea mai mare parte din locuitorii Basarabiei posedu terenuri inecuale. Din cele mai multe au emigrat mai toti satenii, remanendu pustii. Prin aplicarea art. 1. din lege asemene multe comune voru remané cu locuri de prisosu, dupa ce se va face impartirea. Ei binte, prin amendamentu se propune că acele locuri se remaie pe séma comunei, că locuitorii se nu remaie espusi la discretionea arendasiloru.

Ministrulu finantieloru aréta, că suntu 2 categorii de pamenturi: unele ale comunelor desfiintate, altele ale celor existente. E vorb'a dar de prisósele comunelor regulate, pamenturi remase afara din impresurarea comunelor. Aceste prisóse suntu remase chiaru dupa recensemantul facutu cu ocazie aducerii de noui colonisti. Amendamentul de facia e de prisosu, că-ci locuitorii remasi fara pamentu voru avé 10 desetine. Déca guvernulu reserba óre-cari pamenturi, e că se le dea altoru locuitori, e se se tramita acolo alte poporatiuni. Cum se se declare că proprietatea comunei, prejudecandu o cestiune importante, pe care avemu s'o regulam printr'unu proiectu de lege ce ve vomu presentá la tómna? Póte că unii din locuitori voru voi a mai cumpara locuri si le vomu vinde, cum vomu vinde si la alti insuratiie.

D. G. Manu combate pe d. Horozoff. Dupa statutele colonieloru, fiacare familia are 60 desetine: 100 familii au ocupat 60,000 de desetine. Candu au venitou noue colonii, aceste locuri s'au impartit in parti mai mici. La 1828 guvernulu rusu le-a datu căte 50 desetine de familia. Déca adi locuitorii s'au inmultit, óre potem noi dá mai multu de 60,000 desetine? Negresitu că nu. Unu altu casu e acela alu d-lui Horozoff. Prisosulu peste 50 desetine, remasu prin scaderea poporatiunei, ce va devani? Ei bine, e naturale că acel'a se remaie proprietate a statului, éru nu se se faca daruri pe la comune. Propunerea d-lui Horozoff e dar periculosa si chiaru impractica, că-ci adi nu remane nici unu prisosu, ci se stabilesce unu principiu in lege. Dn. Horozoff mai deschide o cestiune grava: a insuratiileloru. La colonisti nu se cunosc cestiunea insuratiileloru: ei s'au considerat că mostenitorii ai parintiloru. Adi se propune a li se dá si insuratiileloru pamenturi, ér' dn. Horozoff propune, că locurile de prisosu se se impartia insuratiileloru. Déca mai tardiu nu se voru ajunge locurile, ce va face? Éca unu punctu nedeterminat, si care va dá loc la noue desbateri si la diferite idei comuniste. Pentru acestu motivu respingu amendamentulu."

(Destulu că acésta lege romanésca fu sanctionata si că se pune in applicare. Noi o recomandam de aprópe atentiu nei lectoriloru nostri).

Persecutatiunea limbii românesci de către clerulu grecescu.

Trompet'a Carpatiloru a publicat si in alti ani, publica si in dilele acestea unele documente fără interese despre infrișoară persecutiune la care sunt supuse limb'a, scările si nationalitatea macedo-romaniloru in tările transdanubiane de către clerulu inaltu grecescu cu preasanti'a sa patriarchulu ecumenicu in frunte, carele si in dilele noastre aruncă fulgerulu anathemei asupra celor ce cufără se deschide scările romanesci in comunele romanesci, dein Macedonia. Mai sunt si alte diarie, că Romanulu, Press'a etc., care au publicat ori că au reprobusu asemenea documente. Mare servitru facu diariile care dispunendu de spatiu, au inceputu a se ocupa cu totu adensulu de sărtea macedo-romaniloru.*). In trăcea s'a observat la mai multi lectori daco-romani, mai alesu deinceps de Carpati, că ei citindu lucruri de acestea, stau la mirare si se întrebă unii pe altii, că cumu se poate acăsta, că arhiecrei grecesci se se arunce cu asia furia asupra limbii si nationalitatii romanesci, si se ia asemenea măsuri tiranice, candu ei inca gemu sub tiran'a turcesca, si asia multoru la vene lucru de necredintu, că episcopii grecesci inca se poate fi asia mari tirani.

Aceia carii nu credu in adeverul actelor ce se publica despre suferintele macedo-romaniloru, nu cunoscu de locu orientale, nici histori'a lui, nici pe clerulu grecescu, si nici chiaru natur'a omenescă, ei nu vedu nici exemplele si evenimentele analoge care se află chiaru in trecutul, in histori'a daco-romaniloru. Serbii inca au gemutu sub juguri straine, au suferit de proselitismu, s'au turcuit nenumerati deintre densii, altii erasi au trecut la catholicismu de-a valm'a; cu tōte acestea ei au scintu maltratā pe clerulu romanescu adesea păna la ultim'a desperatiune, ceea ce numai omeni servili, unii falsificatori de adeverul manifestu, cunoscutu la lumea totă, voru se nege. Identitatea credintei religioase, de candu e lumea, nu a potutu apară pe nici unu individu si pe nici unu popor de persecutiuni si de tirania; ba tocmai dein contra, sub firm'a si masc'a identitatii de religiune s'au commis in tōte tempurile abusuri de cele mai revoltătoare si s'au exercitatu tiran'a cea mai cruda; pe pretiulu unitatii religioase s'au desfientat staturi, s'au exterminat limbi si natiuni, s'au suptu sangele si meduv'a loru. Nici odata doctrin'a cea pura evanghelia nu ar' fi datu ocazie la atătea eresuri si desbinari, mai alesu dela an. 400 incopce in Orient, dela 1400 in Occidente, deca nu s'ară fi facutu totu-deau'a incercari, că unu popor mai destuptu si mai pucinu mustratu de cugetu, se incalce pe altele. Dara poporale candu s'au vedintu amerintate si pericolitate in existența loru nationale si politica, in a loru individualitate, au rupt'o cu

religiunea, au cautatuneori cu falinariulu, ceva differentia dogmatica, ori si numai rituale, că pretestu alu desbinarei. Atăta numai, că adesea poporale vai de ele, au cadiutu dein putiu in lacu, au schimbatur pe unu tiranu cu altulu, si totă consolatiunea loru a fostu, deca noulu tiranu astă cu cale de a fi mai crutatoriu, mai pucinu brutale.

In cătu pentru clerulu superiore bizantinu, apoi ur'a lui asupr'a limbii romanesci este mai vechia decătu tōte desbinarile religiose in lumea christiana; acea ura este contemporana cu primele colonisatiuni romane, facute in diversele parti ale Greciei, in Iliricu, in Panonia si in ambele Dacie. Dupa ce Constantin a stramutat resedintă dein Rom'a vechia la Bizantiu, a fostu lucru celu mai firescu, că limb'a latina se stea preste totu in capulu mesei că limba a curtiei si a statului, prin urmare grecii inca trebuea se o invetie, nu de frica, nu dein porunca brutală si barbara, că pe la noi, ci deca volia se ia parte la afacerile publice. Romanii inca avea limb'a elina in mare honore, si — caudandu bene in historia, poti se dici, că ea in imperiulu Romei stă fără aproape in rangu de cea latina, era anume in biserica a fostu predomnitoria pentru Oriente. Legile codificate sub Iustinianu le mai vedem inca totu latinesci, adeca romane, numele imperiului inca totu romanu, care s'a si conservat păna la caderea lui. Greciloru inse nici-decumu nu le-a fostu indemana cu acea stare a lucrurilor; ei, si mai virtosu clerulu, nu potea se sufere limb'a latina si dialectele sale; cu tōte acestea le trebuia vre-o trei sute de ani, păna ce exterminara limb'a latina dela curte si dein tōte afacerile statului, substituindu in locul ei successive pe cea grecă preste totu, păna in cele mai mici afaceri publice. Cu cătu certele de suprematia eclesiastica devinea mai inversionate intre Rom'a vechia si Rom'a noua, intre papa si patriarchu, intre calugarii cu barbi si intre calugarii rasi, cu atătu mai multu grecii se pusera dein respoteri, că se exterminate totu ce fusese latinescu, italienescu, romanescu in Oriente. In fine desbinarea devine definitiva, si pre cătu ni se pare noue, pe calile cercate păna acum, nici-odata reparabile. Dein acea dī era lucru celu mai natural, că clerulu grecescu se si ia de maxima: a impiedecă cu ori-ce pretiu desvoltarea limbii si a nationalitatii coloniilor italice dein imperiulu bizantinu. Clerulu grecescu nu se poate măsură in energia cu celu apuseniu, in acestu casu inse elu facă exceptiune. Preste un'a miile patru sute de ani elu a sciutu se tinea sub epitropia sa, intru intunericu completu, preste $1\frac{1}{2}$ milionu de colonisti romani, asediati in Macedonia, era mai alesu in Thesalía, in Epiru si păna diosu in suburbile Athenei moderne. Astazi clerulu grecescu e in periculu, nu de a i se sparge unitatea confessionale cu romani, ci numai de a si perde enormele venituri, pe care le trage de ani 1500 dela coloniile italice, asediate intre marea adriatica si Danubiu.

*) Trompet'a Carpatiloru dela Nr. 1140—1—2 inainte.

Episcopatulu grecescu inca pote se mai domine multi aui preste macedo-romani, pentrucà poterea lui este mare. Clerulu superiore grecescu mai este inca ajutatu intre macedo-romani (cutiovlachi) cu multa vigore chiaru de catra renegatii loru de nationalitate, de carii ei pote fi ca au relative mai multi decatul bulgarii. Pre candu multi dein greci, arnauti, bosniaci se turcea; pre candu boierimea romanescă dein Transilvania si Ungaria se unguri, cutiovlachii se grecea; mai virtosu deintre negotiatori s-au grecit ferte multi, carii apoi nu vréu se mai scia nimicu de romani, si tienu cu clerulu grecescu, ilu ajuta cu sume mari, tramitu si la Athen'a dieci si sute de mii, ca de ex. br. Sina, Mavru, Arsache s. a. Deintre toti daco-romanii nu a cunoscutu nici unulu acea potere asia de bene, precum o cunoscuse repausatulu Ioanu Eliadu. Las' ca elu seiá limb'a elina ca ori care grecu erudit; las' ca avuse ocasiune de a cunoscce multi archierei si archimandriti greci chiaru acilea in Dacia traiana, dar' apoi cattiva ani, pre catu stetese internatu cu famili'a sa in Constantinopole si mai multu in insul'a Chios, unde este mitropolia, avuse ocasiune de a studia starea clerului forte de aprópe, ca si pe a poporului supusu lui. In una di de Augustu 1868 conversandu cati-va membrii ai societatei academice afdra dein siedintia, si fiendu vorba despre gradulu de civilisatiune alu bulgariloru, Eliadu dise intre altele: „Nu ve mirati de tote cate auditii si cititi despre cele ce se intembla preste Dunare si pana preste Balcanu. Mai toti archiereii se au bene cu gubernatorii si cu prefectii turcesci ai provinciiloru, ei mananca, beu, isi petrecu inpreuna. Episcopii au potestate intricosiata preste cleru si poporu, ei batu, inchidu in falanga si in lantiuri, era anathemele asupra fruntasiloru sunt de tote dilele. Ca se scapi de anathema, trebue se platesci sume mari, ca-ci altu-mentrea poti perfi in casa de fome, de sete si golatate, pentrucà nimeni nu cutedia se se aprobie de te-ne, ca de unu ciumatu, nici chiaru membrii familiei tale. Am vediutu in Chiosu pe comercantele celu mai de frunte ex-comunicatul de catra mitropolitulu, dela altariu, in dio'a de pasci, de mania, ca-ci filiu-seu se cununase la Marsilia cu fic'a unui unchiu alu sen, totu grecu. Nimeni nu se mai apropiá de cas'a lui, afdra de mene. — Administrarea sacramentelor costa multu, de ex. cununi'a 700 lei; deliberatulu de divorciu (despartire) 1000 de lei; recasatori'a cu aceeasi femeia (ca-ci se intembla si de acestea, ca si la turci) totu 1000 de lei. Cine nu platesce, anathema este.

Calugarii dela St. Agora, continuà Eliadu, sunt speculantii cei mai mari. Nici unu preotu de miru nu este suferit se asculte marturisirea pecatelor, ci acestu dreptu este reservat numai calugariloru, intre carii se impartu districtele si plasele (cercurile). Acei calugari apoi mergu in postu dein comuna in comuna, era pe unde comunele suntu respondite, dein casa in casa, pentru ca „se spovedesca.“ Ostenel'a

loru si canonulu dictatu pecatosiloru si pe catoselor trebue se se platésca, in bani, pensa, panura, si in alte obiecte ce se potu transporta mai usioru si fóra spese mari pana susu la monasteria. Acei calugari au inventatul mai multe peccate, care mai de multu nu era cunoscute ca atari. Asia de ex. apropierea barbatului de femeia sa in di de dominica, este canonita aspru. Déca in vreo familia s'a nascutu numai unu pruncu de sexulu barbatescu, pe acelu unicu trebue „se'l'u dea robu la maica precist'a“ (terminu calugarescu, usitatul mai alesu la bulgari), adeca se'l'u inchine monasteriei, adesea cu parte considerabile de avere. Pe acei baiati apoi ii lega anume la serbatori mari, cu una specie de lantiu, ca simbolu alu „robiei,“ pentru care erai trebue se platésca. Calugarii facu si asia numite semi-hagfi, adeca dau dreptulu de a porta titlulu de hagfu (peregrinatoriu sacru), fóra ca se fia obligatul a caletori la Jerusalim; apoi in Oriente a porta titlulu de hagfu semnifica ceva mai multu decatul sillab'a de nobilitate „de, in nemt. „von“ dein tierile apusene; dara se platesce bene, ca si diplomele nobilitarie in staturi feudali. Fia-care mortu trebue se fia desgropatu la cate siepte ani, inse erai pentru plata grea, cumu se da si pentru cartile de ertatiune (indulgentia), care se cumpara dela patriarchia; si se punu pe peptulu mortului.

Alte casuri numerose de simonia, pe care nile comunicase Eliadu, ne-au esitul dein memoria; ori cine inse are placerea de a le cunoscce mai de aprópe, nare decatul se treca Dunarea in Bulgaria si mai departe, ca se fia informatu si se'si faca collectiune ampla. Mai in scurtu, simonia se mai afla in Oriente in acea intendere si inflorire, in care se afla ca si in apusu pana la reformatiune si chiaru pana inainte cu circa duoe sute de ani. Dein acesta rapacitate a calugariloru grecesci isi esplică Eliadu inprejurarea ce'l'u surprinse forte multu, ca adeca mai alesu intre grecii insulani se afla multe comune trecute la catholicismu, cu conservarea ritului, precum au trecutu si dintre bulgari mai multi, pentru ca se scape de atatea spoliatiuni.

Poporulu nu afla de locu protectiune la patriarchia in contra abusurilor calugaresci, dein causa, ca dupa usulu stravechiu introdustu dein secoli, calugarii sunt obligati se dea dein veniturile loru una parte considerabile la patriarchia, cu alte cuvente, se se impartia intre calugari si intre familiele fanariote dein Constantinopole.

Se pare ca locuitorii cei mai de frunte dein cateva comune macedo-romane au inceputu a pri-cupe, ca arm'a cea mai sigura cu care te poti apara de rapacitate si de simonia calugerescă, nu este trecerea dela una biserică la ceealalta, ci este scola nationale, cultur'a scientifica, civilisatiunea, formarea de cleru nationale luminatul si — retribuitu bene, ca se pota subsiste cu honore, elu si familiile preotiesci, totuodata departa-

rea calugariloru dela locuintiele ómeniloru, in care dupa spus'a toturorù cátì cunoscu orientele, au impertinentia de a intrá si in absentia barbatiloru, sciendu bene, cà femeile fiendu de regula mai religiose, chiaru mai bigotte decàtu barbatii, facu ori ce le recomenda calugarii, si le dau dein casa totu ce place loru, sub diverse titluri, cumu, canonu pentru peccate, liturgii pentru caletori, parastase, si sarindarie pentru morti, daruri pe la icóne facàtòrie de minuni etc. etc.

Dein acestea se pote cunoscce, cà emanciparea macedo-romaniloru dein sierbitatea calugariloru bizantini este problema destulu de grea, ceea ce se vede si dein actele si scirile cátè se publicara pàna acilea, nu numai in diariile romanesci, ci si in unele grecesci, si in cele bulgaresci. Mai departe celu care vrea se cunoscce pe grecii moderni si relatiunile loru cu celealte popòra christiane dein Turci'a, se incépa dela scrierile repausatului professoriu Fallmereyer,* carele in anii de antaiu ai domniei regelui Otto in Greci'a petrecuse mai multu tempu, atàtu in Athena, cátu si in alte tieri si tienuturi ale Turciei europene si chiaru in muntele Athos pe la monasterie**); de ací incolo se consulte chiaru si cátiva

*) Filipu Iac. Fallmerayer (n. 1791 m. 1861), theologu, juristu, philologu, intre 1813 et 1818 oficiariu intr'unu regimentu, dupa aceea professoriu gimnasiale in Augusta (Augsburg), membru alu academicu scientific, mai tardiu professoru la universitate, in a. 1831 a facutu prim'a caletoria orientale in societatea generariului rusescu comite Ostermann-Tolstoy. Dela 1840 inainte F... mai petrecu duoi ani in Asi'a mica si in Turci'a europena. Fructele acelorui caletorii au fostu mai multi articlui in Aug. Allg. Zeitung, „Fragmente aus dem Orient“ (doue tom. 1845), „Geschichte des Kaiserthums Trapezunt“, „Geschichte der Halbinsel Morea im Mittelalter“. (1836 2 tom.) „Das albanesische Element in Griechenland“, München 1857—60. In acestea duoe opuri F. a trasu la indoiéla mare originea helena a greciloru moderni si a sustienutu, cà ei aru fi unu amestecu de greci, slavi, arnauti etc. Acea opiniune a lui Fallmerayer a irritatu preste mesura pe literatii greciloru si lupt'a de péna a decursu mai multi ani. Dara lucru curiosu, cà atat in cursulu luptei, cátu si de atunci incóee, in treidieci de ani si pàna in dilele nòstre, totu acei carturari grecesci si clerulu loru se incòrda dein tòte poterile a face greci dein tòte popòrale Turciei europene, cátè tienu la unitatea religiunei cu densii. Dein tòte popòrale gr. resaritene, poporulu celu mai expusu la acel proselitismu nationale propagatu cu ajutoriulu religiunei, este celu macedo-romanu. Grecii cà si magiarii, au cea mai mare pasiune, cà se'si inmultiesca numerul loru cu renegati romani. Se spunemu dreptu, cà in acestu punctu grecii cà si magiarii, n'au tocma gustu reu; dar de aci incolo se'si puna pofta in cuiu.

**) Cunoscetu si sub numele grec. Athos et bagion Oros, Muntele santu in peninsul'a Chersonesu; muntele cà de 5 miluri lunghi, de $1\frac{1}{2}$ latu, cu vreo de 20 monasterie, deintre care cele mai renumite sunt Ivoron, Hagia Laura, Vatopaedi. Numerul calugariloru trece preste patru mii, éra dupa altii chiaru siese mii. Parte dein ei merita compatimirea ómeniloru; dara maioritatea loru ar merita numai cà se fia formati in companii si regimente cu arm'a la umeru.

dein acei scriptori grecesci moderni, carii au avut tarifa sufletésca de ajunsu, pentru cù se spuna curatul adeveru, precum ilu vedem descoperit in nenumerate carti si diarie, de ex. de cùtra italiani, relative la portarea clerului catholic apusénu.

Speciile de struguri ce se gasesc in viile dein Prahova.*)

Dela greci si romani pàna in dilele nòstre s'a recunoscutu influinti'a cea mare, ce are némulu séu varietatile de struguri asupr'a cualitatiei vinului. Ori-cátu de mare este influinti'a terenului si a climei, nu este mai pucinu adeveratu, cà in cele mai favorabile conditiuni de terenu si temperatura nu se potu fabric'a vinuri superiore din struguri comuni; si deiu contr'a, chiaru in conditiuni de terenù si clima pucinu favorable, unu soiu de vitia buna va pastrá in totdeauna o parte din cualitatile séle si va fi superióra varietatiloru comune deja acclimatate in acea localitate.

Cu tòte ca experienti'a celoru mai renumiti cultivatori de vii a intaritù acestu adeveru, totusi sunt viticultori, cari atribuescu influinti'a exclusiva terenului, climei si espositiunei. Fară a contestá cátusi de pucinu influinti'a notabila ce esercitèdia aceste imprejurari, totusi vomu sustinca, ca soiulu vitiei este de mare importanta; ca dela varietatile cultivate depindu in mare parte cualitatile vinului.

Comitele Odart, unulu dein cei mai celebri ampelografi, voindu se esprime prin cifre influinti'a diverselor circumstantie asupra cualitatii vinului, a presupusn ca aceste influintie se potu imparati in duoe-dieci de parti, in proportiunile urmatòrie:

Natur'a séu soiulu struguriloru	4
Natur'a terenului	4

*) De multu doriamu cà se vedem ómeni de specialitate ocupandu-se si in limb'a nòstra cu cestiuene culturei viiloru. Sciam de mai inainte, cà viticultur'a si vinicultur'a in Daci'a inferiore a facutu progresse frumose in scurtulu periodu de ani 25, si celu carele a beutu vinuri curate romanesci si moldovenesci inainte de 1850 si chiaru numai inainte de 1860, gustandu-le si astadi, va descoperi indata mare differentia in calitatea loru, tocma si in casu candu nu ar reflectá la enormele differentie ale pretiuriloru. Inainte cu $\frac{1}{4}$ de seculu vinurile moldovo-romanesci se vendea cu pretiuri de nimicu; astadi ele suntu obiectu de specula fòrte intensa.

Ne luaramu voia cà se reproducem si noi acestu articlu, atàtu in interesulu proprietarilor de vii, romani de nationalitate, cátu si dein punctu-de-vedere filologicu. Suntu chiaru si viieri, carii abia sciu se dea nume la cátè patru seu cinci varietati de struguri, dein cátè unu dealu intregu de vinii, séu cù le dau totu nume straine.

Fia cà se vedem cátu mai curendu asemenea descriptiuni inca si dein alte regiuni ale Daciei, pe unde viticultur'a se afla in flòre, precum de ex. pe la Pitesti, Odobesci, Iassi, Bucuresci, in Transilvani'a pe Ternave pàna la Blasiu, pe Murasius dela Alb'a spre Deva, apoi dela Sibiu pàna la S. Sebesiu etc.

Red. Trans.

Expoziunea pentru struguri	1
Cultur'a	3
Temperatur'a anului	5
Ingrijirea fabricatiunei vinului	3
Totalu	20

Ceea ce se petrece in podgoriile*) Prahovei, confirmă cele dise mai susu. În adeveru, pe candu viticoltorii luminăt cauta a parasi soiurile cele bune de struguri si a sterpi pe cele rele, fără ca se tienă în séma despre cantitatea de vinu ce producă, viticoltorii de rōndu, cari n'au in vedere de cătu cantitatea vinului, éra nu cualitatea sa, se silesucă a imulti varietatile cari producă zéma multa. De aceea se vedu vii in acelăsi condițiuni de vegetatiune, care producă vinuri fórte comune, paduretie, alaturi cu vii care producă vinuri de prim'a cualitate.

Alaturi cu celebr'a viia a d-lui A. Slatinénu din valea Poenei, care produce vinuri dein cele mai alese, amu vediutu vii, alu caroru vinu intra in categor'a comuna. Negresitu ca inferioritatea nu se pote atribui numai varietatilor de struguri, daru nu este de contestat,) ca predominirei soiurilor comune trebuie se se atribuesca o parte insemnata dein causele cari facu că aceste vinuri sa fia ordinarie.

Dupa aceste generalitati se descrimu varietatile de struguri cari se află in podgoriile din Prahova.

Pentru mai multa inlesnire vomu împărții in doue categorii varietatile de struguri cultivate in viile dein Prahova:

1. Varietati cu struguri negrii séu roscati.
2. Varietati cu struguri albi, verdiu séu galbui.

I. Struguri negri, vineti si profiri.

1. Negru vîrtos. Celu mai insemnatu dintre struguri intrebuintati pentru a face vinuri rosii. Cîrd'a sa este grósa, roscata; frundiele pucinu despicate, gróse st camu peróse pe partea inferioara; strugurele are forma cilindrica; bóbale séle sunt sférice, peliti'a grósa si fórte colorata in negru; bóbale dungate cu rosu, interiorulu loru este carnosu.

Acăsta varietate infloresce si se cóce tardiu. Merita tota atentiunea viticultorilor si ar trebui imultita.

2. Negru móle, numita in franciozesce Pinot de Bourgogne, — Maurillon noir, — le noirien, — si in insul'a Mader'a Tinta séu Negra-mola. Acăsta varietate face parte de la marea familia a strugurilor negri, numita de către ampelografii francesi Pinot, famili'a care se bucura de mare reputatiune in multe podgorii in Burgundi'a.

In tierile meridionale sunt prea pucinu cunoscenti si stimati, din cauza ca vegetatiunea loru este

slaba si producă pucinu. La noi negru-móle este clasificat in struguri comuni; nu se bucura de mare reputatiune, si cu toate acestea vitiele de negru-móle sunt in destulu de respandite in Prahova.

In Burgundi'a si Champani'a sunt fórte cantati, că-ci clim'a le este fórte priñtiósa.

In Ungari'a si in Banatu negru-móle si alti struguri dein acăsta familia sunt cautati.

Negru-móle are viti'a slaba; cój'a sa este érn'a cam sura inchisa, séu bruna, éra vér'a roscata. Foile sunt in destulu de mari, prea pucinu despicate, aspre la partea superioara si neperóse la partea inferioara. Ciorchina este mica si de forme variate; bóbale sunt rodunde, de marimea media, si camu rari, amestecate cu bobitie; colórea loru este violeta inchisa. Vinulu are o colóre viua, camu inchisa, si se conserva in destulu de bine, mai cu séma candu nu se lasa se férba cu ciorchinele la unu locu.

8. Sein'a, in franciozesce Meunier, pe marginea Rinului Muller Reben, varietate tardia. Capusiele si mai pe urm'a foile sunt putose, adica, acoperite cu unu felu de putu albu, fórte caracteristicu, si in destulu de despicate. Bóbale séle sunt vinete, de forma rotunda si camu rari.

Vinulu facutu numai de sein'a nu este gustosu si nu tiene multu. Se pretiude că vinulu trasu albu este mai bunu de cătu rosu.

Sein'a produce multu si sufere la geru. Cá si la tota varietatile de Pinot, 'i cadu foile de timpuriu.

4. Timpuria, in franciozesce Maurilon hatif, in Ungari'a Jacovics si in nemtiesce Früh-magyar Traube, varietate care se deosibesce mai multu prin precocitatea sa. Se bucura de ore-care reputatiune.

5. Tieganusi'a, varietate care se apropie de negru vîrtosu. Bóbale séle au colóre negra deschisa. Maturitatea este media. Gustulu séu este placutu; dulce si aromaticu. Are bóbale verdi aici si colea, ori-cătu de cópta se fia.

6. Vulpea séu Geoglia in in frantiozesce Sé-rine noire, are viti'a grósa si nodurile bine desvolate; foile sunt asemenea gróse, verdi inchise, intregi, adeca nedespicate, festonate inegalu. Bóbale au forma lungurétia, de colóre profira séu pururia. Maturitatea este media. Se bucura de pré pucina maturitate in Podgoriile Prahovei.

7. Cörn'a négra, frantiozesce Malvoisie noire musquée, italienesce Malvasia nera di Candia, are cîrd'a grósa si lunga, colóre cam roscata, foile neperóse, fórte despicate si linse, ciorchin'a de marime media si de forma regulata; bóbale de colóre négra inchisa si de forma pucinu lungurétia, gustu dulce si temiosu. Vinulu ce produce are o aroma delicata si placuta candu strugurii se cocu mai de timpuriu. In Prahova este tardia si produce vinu comunu; se gasesce prea pucina prin vii, si nimeni nu tiene că se o prasésca.

*) Podgoria, slav., = dealuri de vii, dein districtulu Prahovei, pe la Ploesci etc. Red. Trans.

**) Adeca nu se pote nega.

8. Razachia negra, frantiozesce Raisin perle, are foile despicate; coditiele bobeloru lungi, ciorchin'a formata din mai multe ciorchinitie de susu si pana josu, bobele de colore negra si de forma lungurétia. Cá strugure de vinu nu este reputata.

9. Nému reu séu Ceolanu, varietate tardia, cu bobele vinete si de marime media. Acestu nému de strugure este oropsitu de catre toti viticultorii si se gasesce mai cu séma in viile neingrijite.

10. Braghina, varietate rara in podgoriile din Prahova; bobele sale au colore purpuria, forma olivoida, gustu dulce si aromaticu; se cocu tardiu si produce vinu dulce si de unu gustu delicatu.

11. Tieganus'i'a, séu Córna rosia, frantiozesce Malvoisie rouge, italienesce Malvasia rossa, nému de vitia robusta. Ciarchinele suntu ariplate, frumóse si de o colore rosia deschisa. Fórte frumósa cá strugure de mésa; pentru vinu inse tiegancusi'a este prea apósa.

12. Vapsitoriu, frantiozesce Gros noir Teinturier, varietate comună, cautata mai multu pentru a colorá vinurile decat pentru cualitatile sale. Se deosebesce prin foile sale, cari incepú se se rosiésca inainte de a se cóce strugurele, si care in tempulu culesului sunt cu totulu rosii. Ciorchin'a pe data ce se formează, dobandesce o colore rosia. Bóbele sunt rotunde, indesate, negre.

Cá strugure pentru vinu este considerat de cualitate buna. Maturitatea sa este media, mai multu tardia decat tempuria.

II. Struguri albi.

1. Besicat'a, numita in Crimea meridionala Kakur, varietatea cea mai pretiosa cá strugure albu pentru vinu. Bóbele sale au o colore galbuia ruginita, de forma pucinu lunguretia, se cocu tardiu.

In podgoriile din Prahova este considerata cá strugure de prim'a cualitate pentru fabricatiunea vivilor albe si galbui.

2. Tivgos'a, in frantiozesce Zirijosedi gris, pe marginea Rinului Grün Silvaner, varietate tardia, in indestulu de respandita in podgorii. Bóbele sale au o colore verde galbuia ruginita; forma olivoida si se cocu tardiu. Cá cualitate pentru vinu, este dupa besicata.

3. Gargaunari'i'a, varietate tempuria de totu, atacata fórte multu de gargauni, vespi, albine si alte insecte; bobele sale sunt galbui. Pentru vinu, trece intre vitiele comune.

4. Gordin'a gurguiata, face parte din famili'a numerósa a gordiniloru, struguri fórte respanditi mai in tóte podgoriile din Romani'a. Bóbele sale au o colore verde galbuia si producú zéma multa. Maturitate media.

Pentru vinu este consideratá cá cualitate de midiulocu.

5. Gordinu simplu, varietate mai tempuria cá acea precedenta. Bóbele sale au o colore galbuia

sticlosa. Pentru vinu este trecutu intre varietatile comune.

6. Pistruiua, in frantiozesce Zante blanc séu Blanc de Zante, varietate de prim'a ordine, are bobele rotunde, de colore galbuia si punctate; se cocu mai in acelasi tempu cá gordinulu gurguiatu.

7. Temfios'a verde, frantiozesce Muscat de Jésus? varietate tardia, de prima cualitate pentru vinu. Bóbele sale sunt verdi indesate.

Temfios'a sufera la plóia, albinele si vespii o strica fórte multu.

8. Temfios'a galbuia, se bucura de aceeasi reputatiune cá si varietatea precedenta. Acésta temfios'a este timpuria si are bobe galbuie.

9. Balan'a, frantiozesce Maurillon blanc, varietate fórte stimata; bobele sale sunt balane si mai inchise in partea mai espusa la sóre. Candu strugurele este coptu, bobele au pe densele nesce pestrui caracteristice.

10. Ardelenc'a, frantiozesce Lauvignon, varietate de cualitate media; are bobele dese si de colore verdinu. Maturitatea strugurului este mai multu de midilociu.

11. Verdunc'a, frantiozesce Verdet. Struguri pastréza colorea verde pâna la maturitate. Acésta varietate produce vinu bunu si multu; fórte stimata. Este rara in vii.

12. Córna alba, frantiozesce Malvoisie blanche, italienesce Malvazia bianca, varietate de prima cualitate, produce pucinu, inse dà o aroma placuta vinului. Bóbele sunt ovale, de marime media, pucinu indesate si de colore alba deschisa, care bate in venetu.

13. Córna galbuia, are acelési insusiri cá cea alba, de care se deosebesce prin colorea galbuia a bobeloru sale. Se cocu tardiu cá si cón'a alba.

14. Razachia, frantiozesce Raisin perle, varietate pucinu respandita si cautata mai multu pentru mésa. Bóbele sale sunt lunguretie, de colore galbina verde, cam ruginita si cu picatiele. Maturitatea media.

15. Cruciliti'a, frantiozesce Corinthe, varietate cu bobele galbui, fórte rara; cualitate buna, atatu pentru vinu cătu si pentru mésa. Maturitate media.

16. Tieti'a vacii; se gasesce cam raru in podgoriile din Prahova; are bobele galbui; produce vinu aposu. Maturitatea media.

17. Mischetu, are bobele mici, rotunde, tari. Candu este coptu, acestu strugure este atatu da dulce, că nu se pote manca. Este celu mai tempuriu, si cu tóte astea stă multu pe vitia, fóra cá se tréca.

Dintre tóte acestea varietati acelea care sunt mai cautate de către viticultorii progresisti, sunt urmatóriele:

Intre struguri negri:

Negru vertosu, tiegancusi'a, sein'a, vapsitoriu si la urma negru móle.

Éra intre cei albi:

Besicat'a, pistrui'a, tivgos'a, ardelenc'a si verdunc'a

Că struguri cari dău aromă vinului, se cauta temițiosele, cörn'a alba si braghina.

Acestea sunt némurile de struguri cari se află in viile din Prahova. Póte că mai există si altele; póté că ne-amu insielatu, séu amu fostu gresit informati asupr'a caracterelor; pentru aceea rugam pe toti căti se intereséza de acésta materia, că se bine-voiesca a ne comunicá observatiunile ce voru face, si pe care ne vomu grabi a le inregistrá.

(Economia nationala).

Societatea academica romana.

Membrii acelei societati s'au adunat in tempu in numeru de 14 si s'au ocupat cu totu adensulu de lucrari. La inceputu spiritele celor adunati se parea a fi nu numai ingrijate si tristate pentru perdearea unoru membrii, dura in parte si irritate prin scirea positiva ce le vení, că unulu dein ministrii se occupa cu planulu desfientiarei acelei societati. Se scia, că acelu domnu si mai inainte de a se face ministrul trecea de mare adversariu alu societatiei academice, pe ai carei membrii ii despriuiesce cu pucine exceptiuni. Intre acestea exceptiuni este unu membru, fóra a carui consimtire ministrul anevoia ar cutédia se éssa cu asemenea proiectu in faç'a Domnitorilui, care in a. 1867 confirmase statutele societatiei, se facuse si membru onorariu alu ei. De căte-va dile incóce se spune, că nu ar mai fi vorba de disolutiune, ci numai de reformarea societatiei prin una lege, alu carei proiectu s'ar prepara, de pre acuma, că se se puna pe més'a camerelor legislative.

Pretestulu principale sub care curgu agitatiunile in contra societatei academice este, că aceea inca totu nu ar fi corespunsu la scopulu pentru care a fostu infientiata, adeca la compunerea dictionariului etymologicu si a gramaticei. Dara acestu pretestu se spulbera si dispäre de inainte toturorú ómeniloru carii sciu ce este gramatic'a si dictionariulu etymologicu; de aceea in dilele acestea s'a si spusu adeverulu curatul la toti adversarii societatiei academice.

Siepte ani intregi, adeca dela 1860 pâna la 1867 gubernulu a inbiiatu pe literati cu trei mii de galbini dein fondulu Zappa, pentru dictionari si gramatica. Nu s'au aratatu nimeni, carele se voliesca a'si inmormenta sanetatea si venitoriulu pentru trei mii de galbini. Dupa infientiarea societatiei, acésta invitase pe toti filologii că se conlucré pentru honorarie de căte 1 galbinu pe cöla scrisa, impluta numai cu vocabule simple, de care lipsescu in vocabulariele publicate pâna acilea, si căte 15 galbini pe cöla tiparita. Afóra dein societate érasi nu se află nici unului in alti siepte ani. Cauzele sunt invederate: greutatea estraordinaria a intreprinderei, midiulócele si calile de a'si asigura cine-

va mai usioru existenti'a sa, la unii nepasarea si la altii dulcea lene.

Dara nu place proiectulu de dictionariu care se publica? Asia se suna dein parti diverse; inse nu s'a vediutu una singura litera, séu fia si nnmai 5—6 pagine elaborate si publicate de altii că specimine, că contraprojectu, care se viia in concurrentia cu proiectulu ddloru Laurianu et Maximu. Pre cătu tempu nu se intempla acésta, criticii si criticastrii n'au dreptu. Acelu dreptu ei sunt obligati se'l castige prin — labóre si prin operate mai bune.

Ei bene, societatea academica se apucă ea in-sa'si de revisiunea dictionariului, pe temeliulu regulamentelor sale.

Nr. 138, 142, 145, 146 si 148.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. dein 20—25. Iuliu 1874.

I. Dela dn. vicariu foraneu in Hatiegu, Petru Popu, taes'a de membru ord, pre $187\frac{2}{3}$ 5 fl.

II. Prin dn. capelanu si cassariu alu despart. cerc. alu Clusiului (X), Gregoriu Chiff'a s'au tramesu că tacse de membrii ord., si anume: dela dn. prof. de univ. in Clusiu, dr. Gregoriu Szilasi tacs'a de m. ord. pre $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. protop. in Clusiu, Gavrilu Popu tacs'a de m. ord. pre $187\frac{2}{3}$ 5 fl. — Dela dn. capelanu in Clusiu, Gregoriu Chiff'a tacs'a de m. ord. pre $187\frac{3}{4}$ 5 fl.

III. Prin directiunea despart. cerc. alu Sibiului (III) s'au tramesu:

a) Cá tacse de membru fundatoriu.

Dela dn. proprietariu in Cacov'a, Ales. Lebu, in 3 obligatiuni urb. trans. 200 fl.

b) Tacse de membrii ordinari.

Dela dn. protop. in Sibiu, Ioane Popescu, că tacs'a de m. ord. pentru totudeln'a in un'a obligatiune urb. trans. 100 fl. — Dela comun'a romana Saadu că tacs'a de m. ord. nou pentru totudeln'a in un'a obligatiune de statu unificata 100 fl. — Dela dn. directore alu Albinei in Sibiu, Visarionu Roman că tacs'a de m. ord. pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. concepistu de advocat in Sibiu dn. Nic. Olariu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. notariu comunul in Saadu, Const. Popoviciu că tacs'a de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ si $187\frac{3}{4}$ 10 fl. — Dela dn. parochu in Saadu, Const. Santionu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{1}{2}$ si $187\frac{2}{3}$ 10 fl. — Dela dn. jud. comun. in Saadu Dumitru Popoviciu tacs'a de m. ord nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. economu in Saadu, Bucuru Bolot'a, tacs'a de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ $187\frac{3}{4}$ 10 fl. — Dela dn. economu in Saadu Ioanu Pop'a Oprea tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. economu in Saadu Const. Munteanu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Cu promissiune de a solvi capitalulu de 100 fl.

c) Cá tacse de m. ajut. ai despartiemantului.

Dela Corneliu V. Romanu studente in Sibiu 1 fl. — Dela practicant de advokatu I. Clainu (Micu) de Saadu 2 fl. — Dela scolaru in Saadu Const. C. Munteanu 1 fl. — Dela scolaru in Saadu Ioanu C. Munteanu 1 fl. — Dela dn. invetigatoru in Satulu-lungu, Stefanu Dragomiru 2 fl. — Dn. comerciant in Saadu, Stefanu Dragomiru 2 fl. — Dn. invetigatoru in Saadu, Dimitrie Hensi 2 fl. — Dn. parochu I. Clainu (Micu) parochu in Saadu 2 fl. — Dn. economu in Saadu, Simeonu Romanu 2 fl. — Dn. invetigatoru Dimitrie Clainu (Micu) 1 fl. — Dn. cantoriu in Saadu Nicolae Popoviciu 1 fl. — Dn. economu in

Saadu, Ioanu Musiatu 1 fl. — Dela scolariu in Saadu Iulianu Simtioniu 1 fl. — Dela dn. capelanu castrense in Sibiiu Gregoriu Serbu 1 fl. — Dela dn. parochu in Talmacelu Dumitru Secarea 1 fl. — Dela dn. parochu in Talmacelu Nic. Secarea 1 fl. — Dela dn. economu in Talmacel Simeonu Danielescu 1 fl. — Dela dn. economu in Talmacel Irimia Romanu 1 fl. — Dela dn. invetiatoriu in Sabesiulu de susu Dimitrie Secarea 1 fl. — Dela dn. economu in Sabesi de susu, Vasilie Pop'a 1 fl. — Dela dn. economu in Porcesti Rusalimu Costeain 1 fl. — Dela dn. economu in Porcesti Niccolau Parvu 1 fl.

d) Cá contribuiri resp. offerte.

Dela dn. notariu comun. in Racovitia Ioanu Macelariu 5 fl. — Dela Ioanu Cimpoc'a economu in Saadu 50 cr. — Dela Nicolae Cimpoc'a scolariu in Saadu 20 cr. — Dela Ioanu Musiatu scolariu in Saadu 20 cr. — Dela Stan'a A. Dregiciu 20 cr. — Dela scolarilu dein Saadu Ioanu Mohanu 20 cr. — Dela scolarilu dein Talmaciul, Simeonu Secarea 20 cr. — Dela economu in Sabesi de susu, Ioanu Ionascu 50 cr. —

IV. D. protopresbiteru Ioanu Hanni'a cu ocaziunea adunarei gen. cercuale dein 12. Iuliu a. c. tienute la Saadu, prin un'a scrisoria, s'a declarat cumu că in memori'a repausatului seu parente, dà la fondulu asociatiunei o suma de 100 fl. a. c. pentru carea a depusu atunci, si pana la solvirea effectiva a amentitei sume, interesele anuali de 5 fl. v. a.

V. Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I) s'au tramesu:

Dela dn. parochu in Brasiov Bart. Baiulescu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. protop. Ios. Baracu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. Radoviciu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ 5 fl. — Dela dn. I. T. Popoviciu tacs'a de m. ord. pe $186\frac{4}{5}$ 5 fl. — Dela dn. Constantin Steriu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ 5 fl. — Dela dn. Const. Popasu tacs'a de m. ord. pe $186\frac{2}{3}$ 5 fl. — Dela dn. Stef. Poenariu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ 5 fl. — Dela dn. Stef. Chichiumbanu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. advocatu in Brasiov Nic. Densianu tasca de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ 5 fl. — Dela dn. professore in Brasiov Dr. Vasilie Glodariu tacs'a de m. ord. $186\frac{4}{5}$ 5 fl. — Dela dn. comerciante Andronicu Androne tacs'a de m. ord. ajutatoriu 1 fl.

VI. Prin dn. protopopu in Bradu, Nicolae Mihaltianu, s'au tramesu si anume:

Dela dn. jude reg. in Bai'a de Crisiu Amosu Francu tacs'a de m. ord. restante pe (?) 5 fl. — Dela dn. protonotariu comitatense in Bai'a de Crisiu, Sigismundu Borlea tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dela dn. asesore la tribunalulu reg. in Bai'a de Crisiu Ianu Motiu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dela dn. Fiscalu comitatense in Bai'a de Crisiu, George Secul'a tacs'a restante de m. ord. pe (?) 5 fl. — Dela dn. advocatu in Bai'a de Crisiu Teodoru Papu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dela dn. asesore orfanale comitatense in Bai'a de Crisiu, Demetriu Papu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dela dn. comerciante in Bai'a de Crisiu, Iustinu Adamoviciu, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl.

Sibiu 25. Iuliu 1874.

Dela secret. asoc. trans.

Nr. 153, 159.

Publicarea banilor incursi

la fondulu asoc. pe tempulu de la 25. Iuliu pana 31. Iuliu a. c.

Dela Il. sa dn. jude la curia regia in Pest'a, Augustinu Lada in 2 obligatiuni urb. trans. un'a a cate de 100 fl. si anume Nr. 42626 si 42655, cu totalu că tacs'a de m. fundatoriu 200 fl.

Dela magnif. dn. inspectoriu scol. II. alu fondului regiu. Iuliu Bardosi, in un'a actiune a bancei gen. trans. Nr. 2073 că

solviti 70 fl. si in bani gata 30 fl. , că tacs'a de m. ord. pentru totu deaun'a, la olalta 100 fl.

Sibiu 31. Iuliu 1874.

Dela secret asoc. trans.

172, 174, 182, 183.

Publicarea banilor incursi

la fondulu asoc. trans. pe tempulu din 31. Iuliu pana in 7. Augustu a. c.

Dela dn. redactore in Pest'a, Aleandru Romanu tacs'a de membru ord. pe $187\frac{3}{4}$ si anticip. $187\frac{4}{5}$ 10 fl. — Dn. deputatul dietale in Pest'a, Michailu Besanu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dn. administr. protopopescu in Deesiu Pop'a Niculae F. Negruțiu, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. dr. Ilariu Puscariu protosingelu si prof. de teologia in Sibiu pe $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$ 10 fl. — Dn. Moise Tom'a archivariu archi-diecesanu in Sibiu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — D. advocatu dr. Io. Borcea tacs'a pe $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$ 10 fl. — Dn. jude reg. ung. Petru Rosc'a tacs'a pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dn. secretariu archi-diecesanu Nicolae Fratesiu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$ si $187\frac{3}{4}$ 15 fl. — Dn. parochu si prof. de cautu in Sibiu Demetru Cortianu tacs'a pe $187\frac{2}{3}$ si $187\frac{3}{4}$ 10 fl. — Dn. consil. gub. pens. Elia Macelariu in un'a actiune dela banc'a gen. Transilvania solviti 70 fl. si bani gat'a 30 fl. că tacs'a de m. ord. pentru totu deaun'a, la olalta 100 fl. — Dn. cr. capitano pens. Io. Bradu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$ si $187\frac{3}{4}$ 15 fl. — Prin directiunea despart. cerc. alu Albei Iulie s'au tramesu: — Dn. protop. in Alb'a Iulie Gregoriu Elechesiu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{2}{3}$ si $187\frac{3}{4}$ 10 fl. — Dn. proprietariu in Alb'a-Iulie Samuilu Tierlea tacs'a de m. ord. pe $186\frac{7}{8}$ si $186\frac{8}{9}$ 10 fl. — Dn. advocate in Alb'a-Iulie Ioanu Cosieriu tacs'a pe $186\frac{6}{7}$ 5 fl. — Totu prin directiunea despart. cerc. alu Albei Iulie s'a tramesu că tacs'e de m. ajutatori: — Dn. jude la Saline in Uior'a Petru Vladu 2 fl. — Dn. inspectoriu de baia in Uior'a Nic. Muresianu 2 fl. — Dn. mesuratoriu de sare in Uior'a Nic. Ilesianu 2 fl. — Dn. inspectoriu de saline in Uior'a Io. Trifanu 1 fl. 50 cr. — Dn. juratu mare in Uior'a Io. Morariu 1 fl. — Dela dn. salicidu in Uior'a: Cost. Ciunganu 1 fl.; dn. Greg. Danila 1 fl.; dn. Ioanu Morariu senat. 1 fl.; dn. Teodoru Chioreanu 1 fl. — Dela dn. vighitoriu in Uior'a: Nicolai Maieru 1 fl. — Dela dn. salicidu in Uior'a: Gregoriu Hoparteanu 1 fl.; dn. Iacobu Pop'a 1 fl.; dn. Manoila Pop'a 1 fl.; dn. Onutiu Baciu 1 fl.; dn. Nicolae Pop'a al lui Iacobu 1 fl.; dn. Nicolau Rosc'a alu Chirianiei 1 fl.; dn. Io. Hoparteanu 1 fl.; dn. Ioanu Baciu 1 fl. — Dela dn. salicidu (taiatoriu de sare) in Uior'a: dn. Nicolae Medvesiu 1 fl.; dn. Iosifu Doboceanu 1 fl.; dn. Ioane Rosc'a 1 fl.; dn. Nicolae Veghianu alu lui Glig. 1 fl.; dn. Ieronimu Pop'a 1 fl.; dn. Iosifu Maieru 1 fl.; dn. Ioane Pop'a alu lui Michaiu 1 fl.; dn. Timoteiu Groze 1 fl.; dn. Gratiyanu Morariu 50 cr.; dn. Ioane Ariesianu 1 fl.; dn. Ioane Radu 1 fl.; dn. Augustinu Baciu 1 fl.; dn. Vasilie Iliesiu 50 cr.; dn. Georgiu Chioreanu 1 fl.; dn. Nicolau Baciu 1 fl.; dn. Nicolau Lalutiu 1 fl.; dn. Vas. Davidu 1 fl.; dn. Siofroniu Rosc'a 1 fl.; dn. Vasiliu Vervu 1 fl.; dn. Ioane Codrea 50 cr.; dn. Tanasie Risica 1 fl.; dn. Ioane Morariu 50 cr. — Dn. invetiatoriu in Uior'a Nic. Simescu 1 fl. — Dn. parochu gr. cat. in Gabudu, Bas. Manaradianu 1 fl. — Dn. parochu gr. cat. in M. Gesi'a, Nicolau Simonfiu 2 fl. — Dn. jude comun. in M. Gesi'a, Ioane Bradu 1 fl. — Dn. proprietariu in Nosilacu, Iacobu Popu 5 fl. — Dn. parochu gr. cat. in Clung'a Bas. Ursu 1 fl. — Dn. parochu gr. cat. in Silvastiul rom., Dionisiu Boeriu 2 fl. — Dn. curatoriu bas. in Silvastiul rom., Ioane Gârl'a 1 fl. — Dn. parochu gr. c. in Captalanu, Aleandru Lazaru 1 fl. — Dn. parochu gr. c. in Uior'a de susu, Absolonu Orianu 1 fl. — Dn. parochu gr. c. in Ciucu, Ioane Olariu 1 fl. — Dn. parochu gr. c. in Copandu, Filipu Siandru 1 fl. — Dn. Cooperatore gr.

cat. in Cecalaca, Filonu Aaronu 1 fl. — Dn. curatore bas. in Uior'a de susu, Ioane Radu 1 fl. — Dn. parochu gr. cat. in Farau, Nic. Germanu 2 fl. — Dn. par. gr. cat. in Farau, Io. Moldovanu 2 fl. — Dn. proprietar in Tibru, Vasiliu Rusanu 1 fl. — Dn. docerte gr. cat. in Faragau, Demetriu Popu 1 fl. Sum'a ajutórielor v. a. fl. 67 cr. 50.

Prin dn. protopopu in Bradu, Nicolae I. Mihaltianu s'au tramesu: — Dn. protop. Nicolae I. Mihaltianu, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. parochu in Risic'a, Nicolae Hentiu, sen. tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. subjude reg. in Halmagiu, Daniilu Gaboru, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. esecutoriu reg. Petru Gligoru, tacea de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. asesore orfanalu Ioanu Simionasiu, tacs'a de m. ord. pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. asesore orf. in Bai'a de Crisiu, Georgie Munteanu, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. negotiatoriu in Bai'a de Crisiu, Georgie Beovicu, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. preotu gr. cat. in Bai'a de Crisiu, Liviu Iancu, tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ si pentru diploma 6 fl. — Dn. presied. la tribunalu reg. in Bai'a de Crisiu, Gerardu Veghsö tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dn. jude reg. in Halmagiu, Alesandru St. Siulutiu tacs'a de m. ord. pe $186\frac{4}{5}$ 5 fl. — Dn. negotiatoriu in Baitia, Georgiu Bardosi tacs'a de m. ord. pe $187\frac{1}{2}$ 5 fl. — Dn. advocatu in Bai'a de Crisiu, Teodoru Popu pentru diploma 1 fl.

Au incursu la secretariatulu asoc. si anume: — Dn. practicante judiciale in Sibiu, Ioane Mihaltianu tacs'a de m. ord. nou pe $187\frac{3}{4}$ 5 fl. — Dn. jude procesuale in Monoru, Elia Cincu tacs'a de mem. ord. pe $187\frac{1}{2}$, $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$ 20 fl. — Dn. secret. in Orastei'a, Alesandru Cl. Vladu tacs'a de m. ord. pe $187\frac{1}{2}$, $187\frac{1}{2}$ 10 fl. v. a.

Sibiu 7. Augustu 1874.

Dela secret. asoc. trans.

Dare de séma

despre venitele si spesele avute cu ocaziunea festivitatilor la adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tienuta in Dev'a la 10 si 11. Augustu 1874.

I. VENITE.

Contribuiri dela Domnii: Ioanu Papiu 15 fl., Dr. Lazaru Petcu 25 fl., Georgiu Csaklany 25 fl., Antoniu Schiau 20 fl., Ioanu Balomiri 15 fl., Michailu Bontescu 15 fl., Simeonu Horváth 10 fl., Georgiu Nicóra 10 fl., Petru Dragits 10 fl., Ioanu Andreia 10 fl., Simeonu Piso 12 fl., Nicolau Opra 10 fl., Ioanichiu Olariu 5 fl., Teodoru Petrisioru 4 fl., Nicolau Popu 3 fl., Ioanu Szabo 2 fl.. Ioachimu Fulea 3 fl., Avramu Suciu 5 fl., Georgiu Serban 2 fl., domn'a Eva Moldovanu 5 fl. Din colecta facuta in Dobra prin dn. Georgiu Nandra 27 fl. 70 cr. Diu colecta facuta in Huniadóra prin dn. Georgiu Danila 17 fl. Dein colecta facuta in Gioagiu prin dn. Petru Fodoreanu 10 fl. Dein colecta facuta in Zamu prin dn. Petru Fagarasiu 5 fl. 25 cr. Dela dn. Petru Damianu 3 fl., dn. Antoniu Bersanu 1 fl., Eminent'a Sa Parintele episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu 20 fl. Dein concertulu datu in onórea si beneficiului asociatiunei 321 fl. 30 cr. Dein balulu datu in onórea si beneficiulu asociatiunei 175 fl. Sum'a 786 fl. 26 cr.

II. SPESELE

statorite si aprobatate in totalu 510 fl. 15 cr. Comparandu venitele de 786 fl. 25 cr. cu spesele de 510 15 cr., resulta venitul curat de 276 fl. 10 cr. adeca doue sute siptedieci si siéso floreni 10 cr. in v. a., care suma fiindu destinata pentru fondulu

asociatiunei, s'a si trimis la adres'a Prea Onoratului comitetu alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a popornui romanu la Sibiu.

Deva 19. Augustu 1874.

Comitetulu arangiatoriu.

Bibliografia.

APELE DE LA VACARESCI. Comedia-vodevila in 3 acte, compusa de Mateiu Millo, artistu dramaticu. Reproducerea si representarea pe scena in parte sau in totalu sunt oprite, fóra voia auctorului. Bucuresci. Pag. 134. Pretiulu 4 lei n.

CHIRIT'A LA EXPOSITI'A DELA VIEN'A. Povestire humoristica cu cantece, compusa de Mateiu Millo, artistu dramaticu. Reproducerea si representarea pe scena in parte sau in totalu sunt oprite, fóra voia auctorului. Bucuresci. Pag. 18. Pretiulu 1 leu 20 bani.

UNA MOSTRA DE ISTORIA CRITICA.

„Si seculu XIX. are facutori de minuni.“
„Si va fi ratecirea cea de apoi mai rea de cău cea de antanu.“

Bucuresci 1874. Pag. 23. Pretiulu 50 bani.

DICTIONARU POTRATIVU ROMANO-FRANCESU si FRANCESU-ROMANU. 2 volume forte in 16°. Editiunea eleganta, cu litere noue, in doue colóne, ambele cu peste 900 pagine. Pretiulu partiei I. Romanu-Francesu 6 franci, partiei II. Francesu-Romanu 9 franci. Cartonagiuln elegantu in pensa a 1. 50 fr. de fia-care.

Cu aceste Dictionarie, speram a indeplini golumu simtitoriu ce avemu, spre facilitarea studiului ambeloru limbi surori, care adi este fórte necesariu in viati'a nostra practica si sociala.

Partea antaiu a acestui Dictionariu este complectata cu mai tóte cuventele limbei romane, precum si partea a dou'a este culésa si complectata dein cele mai bune dictionarie francesci ce esista.

Speram ca aceste dictionarie voru fi bine primite spre consultare cu interesu de ori-cine in specialitatea sa, si totu-deodata spre a ne incuragi'a in sarcin'a ce amu luatu si voñu lua cu publicarea Romanu-Germanu si Germanu-Romanu, care sunt in preparare si care sunt strictu necesarie fia-carui omu sociabilu.

De vendiare la tóte librariile dein Capitala si dein tóta Romani'a.

„Tromp. C.“

Au aparutu acumu si se afla de vendiare la tóte librariile SCRERILE LUI CONSTANTINU NEGRUZZI. Editiunea Socecu. Bucuresci. Trei volume in 8°. Cuprindendu novele, scrisori, scrieri istorice, poesii si scrieri gramaticice.

Editiune frumósa si singura complecta. Pretiulu 15 lei n.